Ազգ
Azg
armenian daily
14 ՄԱՐՏ 2000 ԵՐԵՔՇԱԲԹԻ 46 (2014)

Տիգրան Նաղդալյանը հրաժարականի դիմում է տվել

Ըստ երեկ գիշեր շրջանառվող լուրերի, Հայաստանի ազգային հեռուստատեսության գործադիր տնօրեն Տիգրան Նաղդալյանը հրաժարականի դիմում է տվել զբաղեցրած պաշտոնից: Ենթադրվում է, որ հրաժարականը ներկայացվել է ՀԱՀ-ի քաղնեստերերի խորհրդին, որն, ինչպես հայտնի է, բաղկացած է ՀՀ նախագահի, ԱԺ-ի, կառավարության, տեղեկատվության վարչության ղեկավարներից եւ լրագրողական անկախ շրջանակների երկու ներկայացուցիչներից եւ անձամբ պրն Նաղդալյանից:

Հիշեցնենք, որ Տ. Նաղդալյանի հրաժարականի պահանջը դրված էր ՀՀ նախագահին ուղղված «Միասնություն» դաշինքի մարտի 2-ի հայտնի հայտարարության մեջ: Լուրը հաստատվելու դեպքում ՀԱՀ-ի ղեկավարի հրաժարականի դիմումը իրավամբ դիտվելու է իբրեւ «Միասնության» պահանջներից առնվազն մեկի կատարում:

ԾԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Ազգային մեծ ցույց Ֆրանսիայի Սենատի առջեւ

ԱՐՄԻՆԵ ԱՃԵՄՅԱՆ, Փարիզ

Շաբաթ, մարտի 11-ին, բազմահազար հայեր ցույցի էին ելել Ֆրանսիայի Սենատի առջեւ, որը գրեթե երկու տարի մերժում է իր օրակարգում ընդգրկել 1915 թ. Հայոց ցեղասպանության բանաձեւը: Ցույցի էին եկել ոչ միայն Փարիզից, Մարսելից, Լիոնից, Վալանսից եւ Նիսից, այլեւ հարեւան երկրներից՝ Գերմանիայից, Բելգիայից, Շվեյցարիայից եւ Իտալիայից եկածները: Ցույցի կազմակերպիչը՝ ֆրանսահայ ավանդական երեք կուսակցություններն ու տարբեր միություններ համախմբող «Ապրիլի 24» կազմակերպությունը նախապես թերթերում հրապարակած իր հաղորդագրության մեջ հստակ էր դարձրել, որ Սենատի ժխտողական կեցվածքը թելադրված է հանրապետության նախագահ Ժակ Շիրակի կողմից, իսկ վերջինիս թելադրել են թուրքական իշխանություններն ու Թուրքիայում իրենց արդյունաբերական շահերը հետապնդող ֆրանսիական շահագրգիռ կազմակերպությունները:

«Տպավորիչ զորաշարժի շնորհիվ միայն մենք կկարողանանք լսելի դարձնել մեր ձայնը եւ մեզ կիաջողվի տարհամոզել հանրապետության նախագահին վերաեսության ենթարկել մերժողական մի կեցվածք, որը ոչ նրան է յուրահատուկ եւ ոչ էլ ֆրանսիային», կարդում ենք այդ հաղորդագրության մեջ:

Բացի հայերից ցույցին մասնակցում էին ֆրանսիական տարբեր հոսանքների ընկերվարական ու համայնավար կազմակերպությունների ներկայացուցիչներ, երեսփոխաններ, փաստաբաններ, հայերի բարեկամներ, նրանց շարքում՝ Ռընե Ռուքեն, Ժան Պիեռ Ֆուշեն, Էլեն Լյուկը, Մարի Կլոդ Բոդոն եւ ուրիշներ: Ցուցարարների բազմաթիվ պաստառների վրա կարելի էր կարդալ՝ «Թուրքիան ժխտում է, Ֆրանսիան լռում», «Ֆրանսիան զենք է վաճառում, զենքի դեմոկրատիան» եւ այլն:

Արտասանված ճառերը տաք էին ու վճռական: Էլեն Լյուկը հույս ուներ հարցի քննարկման տեսակետից արդյունքի հասնել Սենատի մարտի 21-ի նիստում: Նույնը՝ Ռընե Ռուքեն: Մեծ ոգեւորությամբ ընդունվեց Ազգային ժողովի անդամ Պատրիկ Դեւեջյանի ելույթը, որ մարդու իրավունքների եւ ազատությունների պաշտպան Ֆրանսիայի կոչումը հիշեցնելուց հետո հիշեցրեց, որ դեռեւս 1919 թ. զինադադարի պայմանագրից հետո Թուրքիան փաստորեն ընդունել էր Հայոց ցեղասպանության փաստը, երբ Ստամբուլում տեղի ունեցավ երիտթուրքերի ղեկավարների դատավարությունը:

Հիշարժան է նաեւ, որ ցույցին ներկա էին ֆրանսիական տարբեր թերթերի եւ հեռուստատեսությունների լրագրողներ: Մասնավորապես «Ֆրանս 3» հեռուստակայանը ամենայն մանրամասնությամբ ցույցը նկարագրելուց հետո ցուցադրեց հայերի տեղահանությունը ներկայացնող փաստավավերագրական մի ֆիլմ:

ՏԱՐԱԾԱՇՐՋԱՆ

ՀՀ նախագահը Վրաստան կայցելի մարտի 28-ին

ԹԲԻԼԻՍԻ, 11 ՄԱՐՏ, ՄՆԱՐՔ: Մարտի 28-ին Հայաստանի նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը եռօրյա պաշտոնական այցով կմեկնի Վրաստան:

Ինչպես հաղորդել է Վրաստանի արտգործնախարարության հասարակայնության հետ կապերի վարչության ղեկավար Ավթանդիլ Նապետվարիձեն, Ռոբերտ Քոչարյանը Վրաստան կմեկնի համաձայն ամենամյա փոխադարձ պաշտոնական այցերի շուրջ Վրաստանի եւ Հայաստանի նախագահների միջեւ պայմանավորվածության: Ինչպես հայտնի է, Հայաստանի ղեկավարի վերջին այցը Վրաստան կայացել է 1998 թվականի նոյեմբերին, իսկ Վրաստանի նախագահ Էդուարդ Շեւարդնաձեն պաշտոնական այցով Երեւան էր ժամանել անցյալ տարվա սեպտեմբերին:

Ներկայումս հստակեցվում է Հայաստանի նախագահի Վրաստան կատարելիք այցի ծրագիրը:

Մի քանի օր ավելի շուտ՝ մարտի 22-ին, եռօրյա այցով Վրաստան կժամանի Ադրբեջանի նախագահ Հեյդար Ալիեւը: Ավելի վաղ Ադրբեջանի նախագահի այցը Վրաստան նախատեսվում էր մարտի 2-ին, սակայն հետաձգվեց:

Նախատեսվում է 4 նախագահների հանդիպում

ԵՐԵՎԱՆ, 13 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ԻՏԱՌ-ՏԱՍՍ գործակալությունը տեղեկացնում է, որ ապրիլ-մայիս ամիսներին նախատեսվում է Հարավային Կովկասի երկրների եւ Ռուսաստանի Դաշնության ղեկավարների հանդիպում: Վրաստանի ԱԳ նախարարության խոսնակ Ավթանդիլ Նապետվարիձեն հայտարարել է, որ երեք երկրների դիվանագետները նախապատրաստական եռանդուն աշխատանք են ծավալել այս ուղղությամբ: Ըստ նախնական տեղեկությունների, կողմերը մտադիր են ստորագրել պայմանագիր զիջության եւ արվեստի բնագավառում համագործակցությունը խորացնելու շուրջ: Քննարկվելու է նաեւ տարածաշրջանային հակամարտությունների կարգավորմանն առնչվող խնդիրներ:

Սալման Ռադուեւին 50 տարվա ազատազրկում է սպառնում

ՄՈՍԿՎԱ, 13 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Սալման Ռադուեւին մեղադրանք կներկայացվի ՌԴ ՔՕ 206-րդ հոդվածի 3-րդ կետով՝ «Պատանդների առեւանգում», որը նախատեսում է պատիժ մինչեւ 20 տարի ազատազրկում, հաղորդել են ՌԴ գլխավոր դատախազության աղբյուրները: Այդ մեղադրանքը Ռադուեւին է ներկայացվել հետեւյալ դեռ 1996 թվականին նրա զրոհայինների ջոկատի կողմից Դլյարի Քաղաքի եւ Պերվոմայսկոյեի (Դաղստան) հիվանդանոցները գրավելուց հետո: Բացի այդ, 1997 թվականին Ռադուեւին մեղադրանք է ներկայացվել 205-րդ հոդվածի երկու կետերով՝ ահաբեկչություն կատարելու առաջնային (մինչեւ 10 տարի ազատազրկում) եւ գործողություններ, «կատարված կազմակերպված խմբի կողմից կամ անզգուշության հետեւանքով մարդու մահ կամ այլ ծանր հետեւանքներ» (մինչեւ 20 տարի ազատազրկում):

Գելաեւի ջոկատը հեռացել է լեռները

ՄՈՍԿՎԱ, 13 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Չեչեն դաշտային հրամանատար Ռուսլան Գելաեւը, որի խոշոր ջոկատը պաշարված է դաշնային ուժերի ստորաբաժանումների կողմից Չեչնիայի Ուռուս-Մարտանի շրջանի Կոմսոմոլսկոյե բնակավայրում, ռադիոալիքակալման տվյալներով, հեռացել է լեռները: Այս մասին հայտնել է դաշնային զորքերի արեւմտյան խմբավորման հրամանատարի պաշտոնակատար, գեներալ-մայոր Վալերի Գերասիմովը: Ըստ նրա, մարտական գործողությունները Կոմսոմոլսկոյեում գյուղի կենտրոնից տեղափոխվել են հարավ-արեւելյան հատված: Այնտեղ կատաղի մարտեր են մղվում:

Դաշնային ստորաբաժանումների տեղաշարժը բարդանում է նրանով, որ պաշտպանվող զրոհայինները ականապատել են գյուղի փողոցներն ու տները: Այժմ հրետանին հրետակոծում է Կոմսոմոլսկոյեն:

ՏԱՊԱՆԸ

ՀՀ նախագահը հաստատեց բարձրագույն հրամանատարական պաշտոնների ցանկը

Ղեկավարվելով Հայաստանի Հանրապետության Սահմանադրության 55 հոդվածի 12-րդ կետով, նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը մարտի 13-ին հրամանագիր է ստորագրել Հայաստանի Հանրապետության զինված ուժերի բարձրագույն հրամանատարական կազմի պաշտոնների ցանկը հաստատելու մասին:

ՀՀ ՆԱԽԱԳԱՀԻ ՄԱՄԼՈ ԳՐԱՍԵՆՅԱԿ

Հայկական 6 կազմակերպություններ «Arc Europe»-ի դափնեկիր

Հայաստանի մասնավոր ձեռնարկություններից 6-ը Փարիզում արժանացել են BID (Business Initiative Directions) կազմակերպության միջազգային «Arc Europe» մրցանակին: 147 երկրներ ներկայացնող դափնեկիրների շարքում Հայաստանից հիշյալ մրցանակին են արժանացել «Զեփյուռ» հանքային ջրերի, «Թամարա» պաղպաղակի, «Մեծ պապի» խաղալիքների հայթայթման, «Արայ» էլեկտրոնային գործիքների վաճառքի եւ սպասարկման, Կապանի լեռնամետալուրգիական ձեռնարկություններն ու «Արմենիա» հեռուստաընկերությունը:

ՀԱԿԱԾԱՌՈՒԹՅՈՒՆ

Ոչ ոք չի՞ ժխտում Եղեռնի ողբերգության ողջ սարսափը

ՌԱՖԻԿ ՀՈՎՀԱՆՆԻՍՅԱՆ

Հայաստանում Ֆրանսիայի արտակարգ ու լիազոր դեսպան Միշել Լեգրան «Սնարք» գործակալությանը տված հարցազրույցում, որը լույս է տեսել «Ազգի» մարտի 11-ի համարում, ի շարս այլ խնդիրների, անդրադարձել է նաեւ Հայոց ցեղասպանության ճանաչումից հրաժարվելու իր երկրի Սենատի կեցվածքին: «Ոչ ոք չի ժխտում Եղեռնի ողբերգության ողջ սարսափը», հայտարարում է պրն դեսպանը, սակայն անմիջապես էլ ավելացնում. «Ինչպե՞ս կարելի է այդ փաստն արձանագրել օրենքի օգնությամբ»: Դեսպանը գտնում է, թե «այդպիսի մի բանաձեւը քաղաքական հայտարարություն է, հռչակագիր, որն օրենքի ուժ չունի»:

Միանգամայն համաձայն եմ՝ Հայոց ցեղասպանության ճանաչումն ու դատապարտումը քաղաքական խնդիր է: Եվ դեսպանն իզուր է զարմանում, թե «ինչո՞ւ եք դուք ուզում, որ Հայաստանին առնչվող փաստն արձանագրվի Ֆրանսիայի իրավունքի հայեցակարգում»:

Պատասխանում եմ՝ որովհետեւ մենք ուզում ենք ի դեմս Ֆրանսիայի տեսնել... քաղաքական պետություն: Ճանաչել Հայոց ցեղասպանությունը, չդատապարտել հենց նշանակում է «ժխտել Եղեռնի ողբերգության ողջ սարսափը», ինչն ընդունում է հենց ինքը՝ պրն Լեգրան: Իսկ ճանաչել ու դատապարտել կարելի է միայն օրենսդիր մարմնի կողմից ընդունված բանաձեւով, ինչպես այդ արել են մի քանի տասնյակ պետություններ, միջազգային կազմակերպություններ, բազմաթիվ քաղաքների տեղական ինքնակառավարման բարձրագույն ներկայացուցչական մարմիններ:

Տես ► էջ 2

ընթացիկ

Սահմանադրական դատարանում ծնունդ առած, ապա ստորագրություններով ամրագրված վարչապետի եւ խորհրդարանական կուսակցությունների հաշտարարությունից արդեն որոշ ջուր է հոսել, բայց այդ ջրի շիթը այսօր կարծես բարակ է: Հաշտարարությունից հետո առաջին կուսակցությունը, որը նախաձեռնեց իր համագումարը ներկա քաղաքական իրավիճակի հնարավոր զարգացումների հրապարակային բանավեճով, ԱԺՄ-ն էր, եռօրյա կուսակցական քննարկումներից ակնհայտ դարձավ, որ տրամադրությունները այնքան էլ միանշանակ չեն, թեեւ որոշ ելույթներից պարզ է, որ վարչապետի նախաձեռնությունն ունի որոշակի հող: Ի մասնավորի՝ Ֆիլարետ Բերիկյանը հանդիմանեց կուսակից ընկերներին. «Մենք կուսակցություն լինելով՝ պետություն բառից ալերգիա ունենք, բայց անկախ նրանից՝ ո՞վ է այսօր պետության գլուխ եւ ո՞վ կլինի վաղը, սա մեր պետությունն է»: ԱԺՄ-ի մի թեւը հաստատ համոզված է, որ կուսակցությունը պետք է համագործակցի պետական իշխանության հետ, տվյալ պարագայում՝ գործադիր իշխանության եւ վարչապետի: Վազգեն Մանուկյանը հայաստանյան բոլոր կուսակցություններին տանջող «ի՞նչ անել» հարցի պատասխանը ձեւակերպեց հետեւյալ կերպ. «Ի՞նչ անել հարցի պատասխանը համագործակցությունն է», բայց պնդեց, որ ԱԺՄ հաշտարարության մեջ պետք չէ հատուկ ամրագրել ԱԺՄ-ի եւ պետական այրերի համագործակցությունը. «Մենք ԱԺ-ում ներկայացված կուսակցություն ենք, ԱԺ-ն էլ իշխանություն է, եթե մենք լավ խմբակցություն լինեինք, կպարտադրեինք մեր որոշումները: Կուսակցությունը չի համագործակցում, գործում է: Ի՞նչ եք կարծում, Դավիթ Վարդանյանը համագործակցելո՞ւ է կառավարությունում, ոչ, նա պետք է պարտադրի: Իսկ եթե 3-4 անգամ չստացվի, կգա կասի՝ տղեք, դուրս եմ գալիս, այս ո՞ւր եմ ընկել. կամ կասի՝ ստացվում է, դուք էլ այստեղից պարտադրեք»: ԱԺՄ ղեկավարի այս գնահատականը թերեւս արտահայտում է հաշտարարությունը ստորագրած բոլոր քաղաքական ուժերի ընդհանուր տրամադրությունը զգուշավոր, բայց առայժմ պատրաստակամ: Ընդգծենք նաեւ, որ Վազգեն Մանուկյանի կարծիքով, վարչապետի հետ քննարկված գործողության ծրագիրն այսօր իսկ շեղվում է նախապես սահմանված հունից: Արամ Սարգսյանը կուսակցություններին առաջարկել էր ծրագրեր ներկայացնել եւ այդ ծրագրերով ուրվագծել Հայաստանի տնտեսական, ըստ այդմ նաեւ քաղաքական զարգացումը: Բայց ծրագրերի քննարկումը հապաղում է՝ ՀՅԴ ԳՄ անդամ, ԱԺ պատգամավոր Ռուբեն Հակոբյանի ձեւակերպումը շատ ավելի բազմաշերտ էր. «Սեղանի շուրջ խոսում են, սեղանի տակ իրար խփում»:

«Ոչ ոք չի փոշմանելու, որ ստորագրել է... չէ՞ որ ես էլ եմ ստորագրել»

Վարչապետ Արամ Սարգսյանի երկմտանք-ցանկությունը

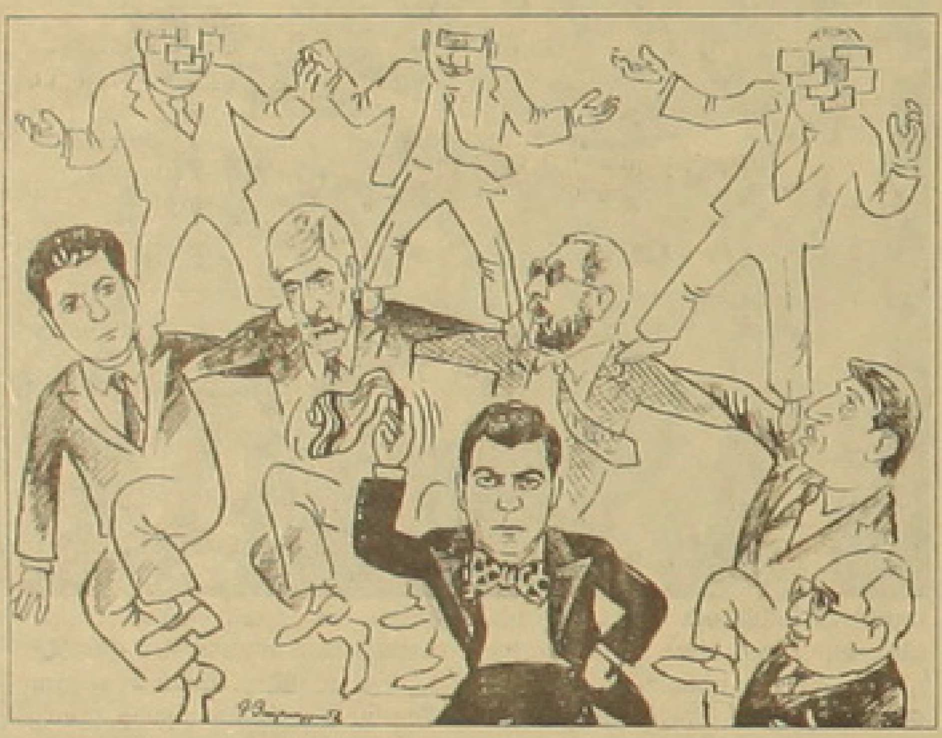

Ո՞վ է ում սեղանի տակ հարվածում

Փոսից դուրս գալու ոչ բոլոր ճանապարհներն են, որ պետք է ցույց տա բյուջեն: Այս գրեթե թեւավոր միտքը ֆինանսների եւ էկոնոմիկայի նախարար Լեւոն Բարխուդարյանինն է, որը նա ձեւակերպեց բյուջեի քվեարկության նախաշեմին: Իսկ կուսակցությունները փաստացի միավորվել են վարչապետի հետ՝ երկիրը փոսից դուրս բերելու ազնիվ առաքելությամբ: Արամ Սարգսյանի եւ կուսակցությունների խորհրդակցական մարմին ստեղծումից հետո առաջին լուրջ քայլը, որ կատարվեց, 2000 թ. բյուջեի ընդունումն էր, եւ քվեարկության արդյունքներից ակներեւ է, որ վարչապետի եւ խորհրդարանական ուժերի համագործակցությունը չափազանց փխրուն է: Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանն աներկբա պնդում է, որ ինքը գործադիր իշխանության ղեկավարը չէ: Գործադիր իշխանության ղեկավարը վարչապետն է եւ կառավարությունը: Այս կերպ նախագահը վերջնականապես ամրագրում է կառավարության գործունեության համար իր պատասխանատու չլինելու կամքը:

Կուսակցություններն իրատես են Հայաստանի իշխանության երկու թեւերի նախագահական եւ վարչապետական, պայքարը շարունակվում է մնալ օրակարգում պահ առ պահ մոտենալով առճակատման, բայց քանզի դեռեւս դժվար է կողմնորոշվել, թե այս թեւերից ո՞րն է հաղթողի դափնեպսակին առավել հավակնում, նրանք որդեգրում են զգուշավոր գործելակերպ: Երկգլխանի իշխանության առջեւ շատերը փորձում են «Եվ նալին, եւ մեխին» մարտավարությունը կիրառել: Այսպես, ՀՅԴ-ն բյուջեին ձեռնպահ քվեարկեց պնդելով, որ այս բյուջեի ընդունումն արջի ծառայություն է մատուցված վարչապետին: Ձեռնպահ էին նաեւ ԱԺՄ-ն, «Օրինաց երկիր» եւ «Իրավունք եւ միաբանություն» խմբակցության ՍԻՄ-ական թեւը: Հայկոմկուսը եւ Արտաշես Գեղամյանի կուսակիցները դեմ էին: Ըստ էության, վարչապետի գործունեության համար չափազանց կարեւոր այս փաստաթղթի՝ բյուջեի ընդունման ճակատագիրը որոշվեց «Կայունություն» խմբի ձայներով: «Կայունություն» խումբը ոչ քաղաքական միավոր է՝ բաղկացած հիմնականում գործարար ձեռներեցներից, իսկ այս խաղը խիստ հեղհեղուկ է եւ քաղաքական կոնյունկտուրայի հետ փոփոխության ենթակա: 77 կողմ քվեն, որ վարչապետը ստացավ իր ստորագրած համագործակցության հաշտարարությունից հետո, ազդեցիկ չէ, եւ վարչապետն ու իր թիմը պետք է մտահոգվեն՝ փորձելով կուսակցություններին արագ հավաքել՝ այս անգամ իրենց սոցիալ-տնտեսական զարգացման ծրագրերի շուրջ՝ չմոռանալով Սահմանադրությունը, որի բարեփոխումից էլ որոշակիորեն կախված է Հայաստանի կառավարման ապակենտրոնացումն ու ժողովրդավարացումը: Վարչապետի թիմում «Երկրապահի», «Հանրապետականի» եւ ՀԺԿ-ի համատեղումը բավականաչափ դժվար է ընթանում, առավել դժվար կլինի այս երեքի համատեղումը Դաշնակցության եւ ԱԺՄ-ի հետ, բայց այլընտրանք չկա, ուստի ինչպես ցիրոն համագործակցությունից հարկ է անցնել իրական աշխատանքի, այս դեպքում պատասխանատվությունից խուսափողներն էլ շատ չեն լինի կամ չի իրականանա Դավիթ Վարդանյանին վերագրվող սցենարը. «Տղե՛ք, դուրս եմ գալիս, այս ո՞ւր եմ ընկել»: Նման զարգացման պարագայում ամենախոցելին Արամ Սարգսյանն է լինելու. քաղաքական ուժերը պահեստային ելք ունեն եւ որքան էլ նրանց վարկանիշը տուժի, դա չի հավասարվի վարչապետի կորցնելիք ներուժին:

ՆԱՐԻՆԵ ԴԻԼԲԱՐՅԱՆ

ՀԱԿԱՃԱՌՈՒԹՅՈՒՆ

Ոչ ոք չի՞ ժխտում Եղեռնի ողբերգության ողջ սարսափը

Սկիզբը էջ 1

Հայոց ցեղասպանությունը ճանաչել-չճանաչելու խնդիրը զուտ իրավական դաշտ փոխադրելը ցեղասպանին արդարացնելու անհաջող փորձ է, ուրիշ ոչինչ: Եվ, ցավոք, պրն Լեգրան խնդրո առարկա հարցազրույցում ճիշտ այդպես է վարվում կամովին ստանձնելով Թուրքիայի փաստաբանի դերը. «Ժամանակակից Թուրքիայի վրա դրվում է այն հանցագործությունների պատասխանատվությունը, որոնք ներկայումս ապրողներից ոչ ոք չի գործել... Բնականաբար, ժամանակակից թուրքերը հրաժարվում են դրա համար նման կոլեկտիվ պատասխանատվությունից: Հնարավոր է ուսումնասիրել այն ամենը, ինչ տեղի է ունեցել, սակայն դա չի նշանակում, թե պետք է սերնդեսերունդ շարունակել երկրի վրա դնել մի ոճրագործության համար կոլեկտիվ պատասխանատվությունը»:

Իսկ ո՞ւմ վրա դնել, պրն դեսպան: Ուրեմն ոճիրը կատարվել է, դուք դա չեք ժխտում, բայց քանի որ պատասխան տվողները մեռել են, չկան, ուրեմն ոճի՞րն էլ չկա: Ես ձեզ հետ համաձայն եմ «ամեն մարդ պատասխանատու է իր եւ միայն իր արարքների համար»: Իսկ պետությա՞ն արարքների համար: Մի՞թե ժամանակակից թուրքերը, որոնք ապրում են Օսմանյան Թուրքիայի իրավահաջորդ հանդիսացող պետության մեջ, վայելում են 85 տարի առաջ իրենց պապերի ու հայրերի կատարած կոլեկտիվ ոճրագործության պտուղները՝ տիրում են բնաջնջված հայերից խլված հայրենիքին, սպանվածների կալվածքներին, կայքերին, նույնիսկ իրենց զոհերի դրամատներում եղած ավանդների տոկոսներին եւ այլն, եւ այլն ի հավելումն ամեն կերպ ժխտում են կատարված ոճիրը, որը դուք չեք ժխտում, ոչ մի մեղավորություն չունեն: Որովհետեւ այսօրվա Թուրքիան «կոլեկտիվ պատասխանատու լինել» չի՞ կարող:

Երբ բոլոր երկրները, այդ թվում Ֆրանսիայի պես ազդեցիկ մի երկիր, այսպես փարիսեցիորեն ձեռքերը լվանան ու մի կողմ քաշվեն, էլ ի՞նչը կստիպի թուրքերին, որպեսզի «Թուրքիան ինքը վերանայի իր վերաբերմունքը սեփական պատմության նկատմամբ», որը անհրաժեշտ է համարում պրն դեսպանը:

Հայտարարել, թե դա զուտ «թուրքերի եւ հայերի գործն է, այլ ոչ թե ֆրանսիացիների», նշանակում է այսօրվա ֆրանսիացիներին դնել... Պիղատոսի վիճակում: Այդ դեպքում ի՞նչ բարոյական իրավունքով է Ֆրանսիան խառնվում հենց թեկուզ հյուսիս-կովկասյան իրադարձություններին: Չէ՞ որ նույն տրամաբանությամբ դա էլ «չեչենների ու ռուսների գործն է, եւ ոչ թե ֆրանսիացիների»: Տարբերությունն այն է, որ այնտեղ տեղի ունեցող ողբերգությունը այսօ՞ր է կատարվում եւ ո՞չ 85 տարի առաջ: Հետո՞ ինչ: Այսօրվա իրադարձություններն էլ պատմություն կդառնան, կանցնի 85 տարի, ինչո՞ւ չլռել եւ չսպասել, մինչեւ հանցագործություն կատարողները բոլորը մահանան եւ պատասխան տվող չլինի:

Հիշեցնեմ պրն դեսպանին, որ միջազգայնորեն ընդունված օրենքով ցեղասպանությունը վաղեմության ժամկետ չի ճանաչում: Եթե ժամանակին մեր ցեղասպանությունը դատապարտվեր, ապա այլ ցեղասպանություններ չէին լինի: Ահա ինչու ենք մենք ձգտում Հայոց ցեղասպանության ճանաչմանն ու դատապարտմանը: Քանի դեռ աշխարհը դա չի արել, քանի դեռ իրենք իրենց քաղաքակիրթ համարող երկրները, այդ թվում Ֆրանսիան, չեն ստիպել Թուրքիային ներողություն խնդրել իրենց նախնիների զարհուրելի ոճրի համար, մենք մեզ ապահով ու երաշխավորված զգալ չենք կարող: Բայց ինչո՞ւ միայն մենք: Կյանքը հարափոփոխ է, հզորը տկարանում է, տկարը հզորանում: Ասված մի արացե, բայց այսօրվա հզոր Ֆրանսիան նույնպես կարող է վաղը այնքան տկարանալ, որ ենթակա լինի ցեղասպանության վտանգին: Մինչդեռ մենք ուզում ենք այդ վտանգը բացառված տեսնել բոլոր ժողովուրդների, նաեւ ֆրանսիացիների ճակատագրից:

ՀԱՄԱՌՈՏ

Այս տարի կվերագործարկվի 5 ձեռնարկություն

ԵՐԵՎԱՆ, 13 ՄԱՐՏԻ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ՀՀ արդյունաբերության եւ առեւտրի նախարարությունը նախապատրաստել եւ շուտով ԱԺ քննարկմանը կներկայացնի հանրապետության 15-20 ձեռնարկությունների վերագործարկման ծրագիր: Ինչպես մարտի 13-ին կայացած մամլո ասուլիսում հայտնեց ՀՀ ԱԺ ֆինանսավարկային, բյուջետային եւ տնտեսական հարցերով մշտական հանձնաժողովի նախագահ Վարդան Խաչատրյանը, նախատեսվում է դրանց բազայի վրա համատեղ ձեռնարկություններ ստեղծել:

Ըստ որում, Խաչատրյանի խոսքերով, ծրագրի շրջանակներում այս տարի նախատեսվում է վերագործարկել միայն 5 ձեռնարկություն Երեւանում, Գյումրիում, Չարենցավանում: Գործարանների վերագործարկումը թույլ կտա աշխատանքով ապահովել շուրջ 2000 մարդու, ինչպես նաեւ զգալիորեն մեծացնել հանրապետությունից արտահանման ծավալները: Այսպես, ըստ նրա, միայն «Կանազ» գործարանի վերագործարկման պարագայում արտահանման ծավալը կկազմի 75 մլն. դոլար:

Ավիավառելիք բերելու մրցույթ

Հայաստանի քաղաքացիական ավիացիայի գլխավոր վարչության «Զվարթնոց» պետական փակ բաժնետիրական ընկերությունը մրցույթ է հայտարարել Հայաստանին ավիավառելիքի մատակարարման համար: Այդ մասին հաղորդեց «Զվարթնոց» միջազգային օդանավակայանի վառելիքի եւ քսանյութերի ծառայության ղեկավար Յուրի Միրիմանյանը:

Նրա ասելով, դա կլինի երկրորդ հայտամրցույթը եւ կոչված է համեմատաբար ցածր վճարի դիմաց Հայաստանի համար ապահովել 10 հազար տոննա ավիավառելիքի մատակարարում՝ տուրբոռեակտիվ շարժիչներ ունեցող ինքնաթիռները լցավորելու համար: Անցյալ տարվա հուլիսին կայացած առաջին հայտամրցույթի ընթացքում հաղթեց «Միկա-Լիմիթիդ» ընկերությունը: Երկրորդ մրցույթը կլինի միջազգային, սակայն դրան կարող են մասնակցել նաեւ վառելիքի առեւտրով զբաղվող հայրենական ընկերությունները, հայտարարեց Միրիմանյանը: Նա նաեւ հաղորդեց, որ այս տարվա հունվարից սկսած դիտվում է հանրապետություն մուտք գործող վառելիքի ծավալների աճ: Մուտքերի հոսքը կարգավորելու նպատակով էլ որոշվեց հայտամրցույթ անցկացնել:

Մրցութային առաջարկությունները ընդունվում են մինչեւ ապրիլի 3-ը, իսկ արդյունքները կամփոփվեն մեկ օր անց:

Երեկ ստուգվեցին, այսօր ազատվեցին

Ըստ հավաստի տեղեկությունների, երեկ, իրենց դիմումի համաձայն, աշխատանքից ազատվել են քաղաքապետարանի տրանսպորտային վարչության պետ Ժիրայր Սարգսյանը եւ դիսպետչերական ծառայության պետ Յուրա Գալստյանը:

Նշենք, որ պետերի այդ ցանկությունը առաջացավ քաղաքապետարանի վերահսկողության վարչության ստուգումներից հետո:

Մեփ. յր.

«ԱԶԳ» ՕՐԱԹԵՐԹ
Հրատարակվում 9 տարի
Հիմնադիր եւ հրատարակիչ՝
«Ազգ» թերթի հիմնադիր խորհուրդ
Երեւան 375010, Հանրապետության 47
ֆաքս 562863, AT&T (3742) 151065,
e-mail INTERNET: azg2@arminco.com
Գլխաւոր խմբագիր
ՅԱԿՈԲ ԱՒԵՏԻՔԵԱՆ / հեռ. 521635
Խմբագիր
ՊԱՐՈՅՐ ՅԱԿՈԲԵԱՆ / հեռ. 529221
Տնօրէն
ՀՐԱՅՐ ԶՕՐԵԱՆ / հեռ. 529353
Համակարգչային
ծառայութիւն / 562941
Apple Macintosh
համակարգչային շարուածք
«Ազգ» թերթի
Յղումը «Ազգին» պարտադիր է
Նիւթերը չեն գրախօսւում ու չեն վերադարձւում
«AZG» DAILY NEWSPAPER
Editor-in-chief
H. AVEDIKIAN / phone: 521635
47 Hanrapetoutian st.,
Yerevan, Armenia, 375010

ԱԶԳ

Ընթացիկ

Կիրակի իր եռօրյա աշխատանքներն ավարտեց ԱԺՄ 11-րդ համագումարը: Բացման օրը Հայաստանի ներխաղաղական իրավիճակի շուրջ գնահատականներից հետո, մարտի 11, 12-ին ԱԺՄ-ականները զբաղված էին կուսակցության ներքին խնդիրների քննարկումով եւ կուսակցության նախագահի ու վարչության անդամների ընտրություններով: Եվ զբաղված էին չէւ, ԱԺՄ 11-րդ համագումարի հայտարարության վերջնական տարբերակն ընդունվեց առկա երկու նախագծերի հիմքով: Համաձայն վերջինիս, ԱԺՄ-ն երկրում անընդհատ խորացող ճգնաժամային վիճակից դուրս գալու միակ ուղին է համարում ժողովրդի կողմից ընտրված եւ նրա առջեւ պատասխանատու նոր իշխանությունների ձեւավորումը: Առաջնահերթ է համարում ծերության չկար վարչության անդամների առաջադրման մեջ:

Առաջադրված թեկնածուների թիվը մի շարք ինքնաբացարկներից հետո, այդ թվում Վահե Վարսանյանի, ինչի հետ սակայն որեւէ կերպ չէին ուզում հաշտվել Վ. Մանուկյանն ու Շ. Քոչարյանը, 42 էր, եւ ընտրվեց 26 հոգանոց վարչություն: Վերջինիս կազմում ընդգրկված են Աժ-ում ԱԺՄ-ն ներկայացնող բոլոր պատ-

Վազգեն Մանուկյան. «Ուզում եմ, որ ԱԺՄ-ի ձեռքերը մի քիչ ազատ լինեն»

այդ խնդիրներով խիստ շիկացած ու արկփեղկված մթնոլորտում: Անհամաձայնությունը վերաբերում էր համագումարի հայտարարության տեքստի ընդունմանը, ասել է թե՝ կուսակցության ռազմավարությանը: ԱԺՄ-ականների մի մասը Վազգեն Մանուկյանով հանդերձ, հայտարարության առավել ազատ, ճկուն տարբերակի կողմնակից էր, քանզի, ինչպես նշեց պրն. Մանուկյանը, «կցանկանայի, որ մեր կուսակցության ձեռքերը մի քիչ ազատ լինեին: Հայաստանում այսօր արընթաց փոփոխություններ են գնում եւ չարժե, որ մարտավարությունները ամրագրվեն համագումարային որոշումներով»: Մարտավարությունն, ըստ ԱԺՄ առաջնորդի, երկրիս վիճակի ընթացքին զուգահեռ կարելի է ճշտել, ասենք, մայիսի վերջին խորհրդի ընդլայնված նիստ գումարել ու վերանայել այսօր ընդունված որոշումները:

Իսկ վերջերս ԱԺՄ վարչության անդամությունից հրաժարված եւ նոր ընտրվող վարչությունից էլ ինքնաբացարկ հայտնած Վահե Վարսանյանն ու իր կողմնակիցներն ունեին հայտարարության իրենց նախագիծը առավել կոշտ ու պահանջում էին կուսակցության հեռագա անելիքների սկզբունքային հստակեցում եւ համագումարով դրանց վերջնական ամրագրում, քանզի ԱԺՄ այս թեւը այսօրվա իշխանություններից նախարարական պորտֆել ընդունելն այնքան էլ մարտավարական հարց չի համարում: Ին-

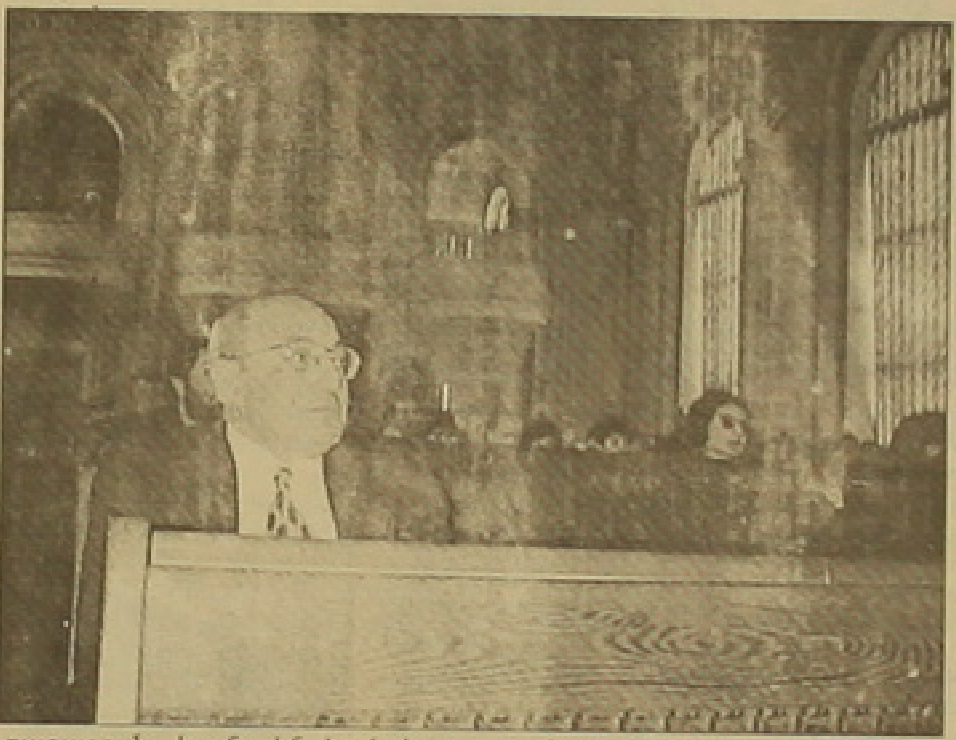

քաղաքումը կլանային համակարգից եւ դրան ուղղված համակարգային փոփոխությունները: Այս հիմնախնդիրների իրագործման համար ԱԺՄ-ն պատրաստ է համագործակցել բոլոր քաղաքական ուժերի հետ:

Մինչեւ սույն կոմպրոմիսային հայտարարության ընդունումը, համագումարն ընտրեց կուսակցության նախագահ եւ վարչության անդամներ՝ ոչ պակաս շիկացած մթնոլորտում: Եթե նախագահի պաշտոնի համար առաջադրված միակ թեկնածուն՝ Վ. Մանուկյանն ընտրվեց ձայների 108 կողմ, 4 դեմ քվեարկությամբ, ապա նույն միանշանակությամբ պատգամավորներն ու նորանշանակ նախարար Դավիթ Վարդանյանը սառեցված անդամությամբ:

ԱԺՄ վերընտրյալ նախագահ Վազգեն Մանուկյանը համոզված է Հայաստանում սպասվելիք, արդեն ընթացող-արմատական փոփոխությունների անխուսափելիությանն ու նախատեսում է ԱԺՄ-ի դինամիկ, օրապահանջ մասնակցությունը գործընթացներին:

Այսպիսով, սառույցը շարժվեց. ԱԺՄ 11-րդ համագումարը ամրագրեց կուսակցության անելիքները այս անգամ եւս սառույցի շարժը բնորոշելով շրջադարձային:

ԱՆՈՒՇ ԳՐԻԳՈՐՅԱՆ

ՄԱՐԶԵՐ

«Ժողովրդի վստահությունը ոտքի ես բերենք»

Գյումրիի քաղաքապետի 100 օրը

Լրացավ Գյումրիի քաղաքապետ Վարդան Ղուկասյանի պաշտոնավարության 100 օրը: Այս կապակցությամբ հրավիրված մամուլի ասուլիսի բովանդակությանն անդրադառնալուց առաջ կցանկանայինք մի անհրաժեշտ բարեկամական դիտողություն անել՝ դրանով պրն. Ղուկասյանին օգտակար լինելու անկեղծ ցանկությամբ: Թերեւս ժամանակն է, որ երիտասարդ քաղաքապետը հրաժարվի թեկուզ սեփական աշխատանքը ներկայացնելիս «ես» բառը շատ հոլովելու եւ դրան հակառակ՝ իր նախորդներին, ուրիշներին անընդհատ մասնացույց անելու գայթակղությունից, ինչը երբեւէ օգուտ չի բերել որեւէ ղեկավարի հեղինակությանը: Եվ եթե նման դեպքերում «գործն է անմահ», ապա փառք Աստծո, Գյումրիում բոլորը գիտեն, որ Վարդան Ղուկասյանը լավ գործեր արել է դեռ քաղաքապետ լինելուց առաջ:

Իսկ ըստ էության՝ քաղաքապետն ու իր նշանակած աշխատակազմը նախորդ իշխանությունից ժառանգել են մասնավորապես 223 միլիոն դրամի պարտք, այդ թվում աշխատավարձերի գծով՝ 150 միլիոն դրամի: Իրենց աշխատանքային գործունեության 3 ամսում հաջողվել է փակել 70 միլիոն դրամի աշխատավարձի պարտք: Շոշափելի աշխատանք է կատարվել հարկերի ու տուրքերի գանձման ուղղությամբ, որը Վ. Ղուկասյանը համարեց քաղաքապետի աշխատանքին գնահատական տալու կարեւորագույն չափանիշ: Նա նշեց, որ նախորդ ղեկավարության օրոք անցյալ տարվա համապատասխան ժամանակամիջոցում մուտք եղած 798 հազարի դիմաց իրենք որպես տեղական տուրք գանձել եւ քաղաքի բյուջե են մուտքագրել 6 միլիոն 420 հազար դրամ: Այսինքն՝ գրեթե տասնապատիկ ավելի: Ընդսմին, քաղաքապետն ընդգծեց սրա հետ կապված երկու, մեր կարծիքով՝ խիստ կարեւոր հանգամանք: «Մենք ոչ թե խեղդել ենք ժողովրդին, որ այդ տուրքերը հավաքել ենք, ասաց նա, այլ այդ նույն տուրքերը մարդիկ, իրենց իսկ հավաստմամբ, նախկինում էլ են տվել»: Միայն չգիտեն, թե դրանք ուր են գնացել: Եվ երկրորդ, ինչպես հավաստիացրեց Վ. Ղուկասյանը, իրենք տուրքերը գանձել են նույնիսկ կրկնակի իջեցված դրույքաչափերով: Ասենք, օրինակ՝ որտեղ նախկինում 30 հազար դրամ է գանձվել՝ իրենք գանձել են 15 հազար: Եվ այդ իջեցումն իր հերթին ավելացրել է մուտքերը: Այս ամենը խորհելու առիթ է տալիս ոչ միայն քաղաքային իշխանության մակարդակով...

Ի դեպ տեղեկացվեց, թե համեմատվող նույն ժամանակամիջոցում կրկնակի ավելացել կամ 24 միլիոն դրամի են հասել նաեւ գույքահարկի ու հողի հարկի մուտքերը: Ասվեց, թե հայտնաբերվել եւ գրանցվել են նախկինում քաղաքի հաշվառումից դուրս մնացած 43 բնակելի շենքեր, 15 մանկապարտեզներ... Եվ այս աշխատանքը շարունակվում է: «Անի» թաղամասի բնակչության համար 1 խմ բնակմակերեսի ջեռուցման սակագինը իջեցվել է 900 դրամի՝ տարբերությունը փոխհատուցելով տեղական բյուջեից: Հովանավորներ գտնելով՝ քաղաքի պետական բուհերի 60 գերազանցիկ ուսանողների տարբեր չափերով օգնել են ուսման վարձի հարցում:

Անձնական եկամուտներ ունենալով սեփական ֆերմերային տնտեսությունից, քաղաքապետն իր ստացած պաշտոնական աշխատավարձի հաշվին պարբերաբար պարգեւավճար է հասկացնում տեղի տարբեր դպրոցների սոցիալապես անապահով ուսուցիչ-մանկավարժներին: Իսկ համայնքին պատկանող նախակրթարանների թվով 400 աշխատողների տեղական բյուջեից վճարվող աշխատավարձը մարտ ամսից ավելացվելու է 30 տոկոսով:

Որքան էլ սահմանափակ են քաղաքապետարանի իրավասության ոլորտները, համայնքի նոր ղեկավարը խոստանում է այսուհետեւ էլ գործով ցույց տալ, որ ցանկության դեպքում շատ հարցեր կարելի է լուծել: Տեղեկացվեց, որ քաղաքում առաջիկա մեկ ամսվա ընթացքում կբացվի Երեւանի ոսկերչական գործարանի մասնաճյուղ՝ 200-400 աշխատատեղով: Պլաններ կան թեթեւ արդյունաբերության ձեռնարկությունների վերագործարկման, այս հարցում նախանշվում է համագործակցության հեռանկար բուրք գործարարների հետ: Դիմելու են կառավարությանը, տեղում եւս բոլոր հնարավոր ու անհնարին միջոցները հայթայթելու են քաղաքի 80-90 տոկոսով շարքից դուրս եկած փողոցների բարեկարգման-ասֆալտապատման համար. անելու են թեկուզ քիչ, բայց որակով: Վ. Ղուկասյանը մեծ կարեւորություն է տալիս քաղաքապետարանի եւ ժողովրդի միջեւ նախորդ տարիներին առաջացած անջրպետի վերացմանն ու իշխանության հանդեպ ժողովրդի վստահության վերականգնմանը, այդ ճանապարհին իրենց աշխատանքի թափանցիկության ապահովմանը սոցիալական արդարության հաստատմանը: Վերջին երկուսը վերաբերում են մասնավորապես բնակարանների բաշխման գործընթացին:

Իհարկե, Գյումրիի ամենամեծ հիմնախնդիրների լուծումը պետության, կառավարության գործն է: Սակայն սա երեւի այն դեպքերից է, երբ, ինչպես ասում են, մինչեւ երեխան լաց չլինի՝ մայրը կուրծք չի տա: Լավ է, երբ երեխան գոնե լալիս է: Մնում է, որ մայրը... տանը լինի:

ԳԵՂԱՄ ՄԻՐԶՈՅԱՆ
Գյումրի

Գազով երթեւեկող մեքենաների թիվն ավելանում է

Գազով երթեւեկելը 4 անգամ էժան է բենզինից

Բենզինի թանկացման պատճառով վերջին շրջանում մարդատար մեքենաների տերերը սկսել են իրենց շարժիչները վերափոխել գազով աշխատելու: Ընդհանուր առմամբ, ավելի էժան այդ վառելիքով ներկայումս աշխատում է Երեւանի երթուղային տաքսիների 80 տոկոսից ավելին: Մարդատար մեքենատերերի շրջանում այդ միտումը սկսվել է հատկապես վերջին տասը օրերին, երբ բենզինի գինը միջազգային գների բարձրացման պատճառով 20 լիտրը 4600-4800 դրամից աճեց մինչեւ 5600 դրամի (երեկվա տվյալներով): Պատճառը լիովին պարզ է՝ գազով աշխատող մեքենաները այդ միեւնույն գումարով կարող են անցնել մոտ 4 անգամ ավելի ճանապարհ: Մասնավոր ավտոսպասարկման կետերից տեղեկացանք, որ մեկ ավտոմեքենայի (մարդատար, բեռնատար) շարժիչի վերափոխումը գազով աշխատանքի արժե 200-250 դոլար, որոշ տեղերում՝ 180 դոլար: Նկատվում է սպասարկման գների իջեցում, քանի որ ավելի ու ավելի շատ մասնավոր արհեստավորներ են մասնագիտանում այդ գործում, սակայն դա համատարած բնույթ չի կրում, քանի որ պահանջվում են որոշակի ներդրումներ գազային հավելիչներ տեղադրելու համար:

«Ազգը» տեղեկացավ, որ, եթե մեքենաների շարժիչի անցումը գազի կատարվում է մասնավոր արհեստավորների կողմից, ապա լիցքավորումը՝ միմիայն «Հայռուսգազարդ» ՀՁ-ի գազի լցման կայաններում: «Հայռուսգազարդի» փոխտնօրեն Սիմոն Տեր-Սիմոնյանը տեղեկացրեց, որ հանրապետությունում կա 6 բնական սեղմված գազի լցակայան, որոնցից 2-ը գտնվում են Երեւանում՝ Ջրվեժում ու Նուբարաշենում, մնացածները՝ Վանաձորում, Էջմիածնում, Արարատում, իսկ վերջերս բացվածը՝ Հրազդանում: Նախատեսվում է նաեւ նման լցակայան կառուցել Սիսիանում՝ Մեղրի-Իրան ճանապարհով երթեւեկող մեքենաներին սպասարկելու համար: Այդ լցակայանները սպասարկում են հիմնականում բեռնատար մեքենաներին ու երթուղային տաքսիներին: Մեկ խորանարդ մետր բնական սեղմված գազն արժե 75 դրամ: Մեկ ավտոբուսն, օրինակ, կարող է տեղադրել միանգամից 6 հաս 10 խմ-անոց բալոն եւ դրանով երթեւեկել 400 կմ ճանապարհ:

Մարդատար անձնական մեքենաները, մասնավորապես «Ժիգուլի» մակնիշի, հիմնականում օգտագործում են հեղուկ գազ: Ս. Տեր-Սիմոնյանը տեղեկացրեց, որ ներկայումս Երեւանում գործում է հեղուկ գազի 2 լցակայան: Մեկը գտնվում է Աշտարակ տանող ճանապարհի վրա՝ Նորաշեն թաղամասի մոտ, մյուսը՝ Խարբերդ տանող ճանապարհին: 1 կգ հեղուկ գազը վաճառվում է 210 դրամով, իսկ 20 կգ հեղուկ գազով աշխատող «Ժիգուլի» մեքենան կարող է անցնել նույնքան ճանապարհ, ինչքան 40 լիտր բենզինով:

«Հայռուսգազարդի» փետրվար ամսվա տվյալներով մոտ 10 տոկոսով ավելացել է վերոհիշյալ կայաններից օգտվողների թիվը, որը շաբաթեշաբաթ ավելանում է (թերեւս կապված բենզինի գների աստիճանական բարձրացման հետ): Թվարկված 8 լցակայանները առայժմ բավարարում են հանրապետության պահանջները: Մասնավորապես, հեղուկ գազի լցակայաններից յուրաքանչյուրը մեկ օրում կարող է սպասարկել միանգամից 500 ավտոմեքենայի: Պահանջարկի ավելացման պատճառով գների բարձրացում, համենայն դեպս, մոտակա ամիսներին չի նկատվի, հավաստիացրին «Հայռուսգազարդից»:

ԳԱՅԱՆԵ ՄՈՒՔՈՅԱՆ

Ուկրաինայի դեսպանը Վանաձորում

Անցած շաբաթ օրը Վանաձոր էր այցելել Հայաստանում Ուկրաինայի դեսպան Ալեքսանդր Բոժկոն տիկնոջ՝ Ռաիսա Ղարագյոզյան-Բոժկոյի, քաղաքական հարցերով դեսպան Գրիգորի Նեչեպորենկոյի հետ: Հյուրերին ընդունեց մարզպետ Հենրիկ Քոչինյանը: Խոսվեց փոխադարձ համագործակցության մասին, քննարկումներում նպատակահարմար համարվեց, որ Լոռու մարզը պետք է համագործակցի Ուկրաինայի Դոնեցկի մարզի հետ՝ նկատի ունենալով նախկին կապերն ու մեր մարզի արդյունաբերական հնարավորությունները: Լոռու մարզում ստեղծվել է աշխատանքային խումբ՝ Վանաձորի, Ալավերդու եւ Ստեփանավանի ներկայացուցիչների մասնակցությամբ, որոնք կարճ ժամանակում պետք է մշակեն համագործակցության ծրագիր:

Նույն օրը Վանաձորի կերպարվեստի թանգարանում բացվեց բանաստեղծ, թարգմանիչ Միրոն Նեստերչուկի դրոշմափորագրական աշխատանքների ցուցահանդեսը: Մինչ բացումը, դեսպանության հյուպատոսական բաժնի վարիչ Վոլոդիմիր Դավիդենկոն ծեմասրահում անցկացրեց տեղի ուկրաինական համայնքի ներկայացուցիչների արտագնա ընդունելություն: Ցուցահանդեսում ներկայացված 58 աշխատանքներում մեծ տեղ է հասկացված հայկական թեմաներին: Հանդիսավոր բացմանն պաշտոնը, խոսք ասաց Ա. Բոժկոն՝ ուրախությամբ տեղեկացնելով նաեւ, որ Նեստերչուկի թարգմանությամբ կհրատարակվի Գրիգոր Նարեկացու «Մատյան ողբերգության» պոեմը: Ապա Երեւանի «Դնիպրո» երգչախումբը կատարեց «Աղոթք Ուկրաինայում» երգը: Հանդիսությունը շարունակվեց Վանաձորի երաժշտական ուսումնարանի դահլիճում, ուր գրական-երաժշտական միջոցառում էր կազմակերպվել ուկրաինացի բանաստեղծ Տարաս Շեւչենկոյի ծննդյան 186-ամյակի առթիվ: Մարզպետարանի խորհրդատու Լեւոն Ասլանյանն իր խոսքում հատկապես շեշտեց երկրաշարժից հետո աղետի գոտում ուկրաինական կազմակերպությունների կատարած մեծ աշխատանքը: Տ. Շեւչենկոյից կատարած իրենց թարգմանությունները կարդացին բանաստեղծներ Հրաչյա Սարուխանը, Լեւոն Միրիջանյանը եւ Սուրեն Մուրադյանը: Լեւոն Միրիջանյանը տեղեկացրեց նաեւ, որ այժմ Ա. Բոժկոն բնագրից ուկրաիներեն է թարգմանում Խաչատուր Աբովյանի «Վերք Հայաստանին»: Միջոցառման համերգային մասում Տ. Շեւչենկոյի ստեղծագործություններով գրված եւ այլ երգերի կատարումներով հանդես եկան Վանաձորի «Վերդիչենկա» համույթը եւ Երեւանի «Դնիպրո» երգչախումբը:

ՄԱՆՎԵԼ ՄԽՈՅԱՆ
Վանաձոր

ԱԶԳ

Ֆրանսիա

ՑԵՂԱՍՊԱՆՈՒԹՅՈՒՆ

Հայաստանի ու Ֆրանսիայի դիվանագիտական, քաղաքական դեմքերը 2000 թ. հունիսի 17-ին Ֆրանսիայի Սենատում տեղի ունենալիք «1915 թ. ճանաչման ու հաշտության» խորհրդաժողովի մասին

Այս օրերին, երբ հսկայական աղմուկ է բարձրացել Ֆրանսիայի Սենատի Հայկական ցեղասպանությունը օրակարգ անցկացնելու «մերժումային» կեցվածքի վերաբերյալ, ապա եւ շնորհիվ Թուրքիայի օպոզիցիայի առաջ տարած ջանքերի ու Եվրոպայում թուրքական սփյուռքի առաջադեմ տարրերի, մասնավորապես ֆրանսահայ նվիրյալների անխոնջ պայքարի հետեւանքով հունիսի 17-ին Ֆրանսիայի Սենատում «1915 թ. ճանաչման ու հաշտության» խորհրդաժողովը կայանալու է ծրագրի համաձայն... Ինչպես նախապես անդրադարձել էինք, այդ միօրյա խորհրդաժողովին մասնակցելու համար հայկական կողմից հրավիրվել էին Երեւանի Ցեղասպանության թանգարանի հիմնադիր տնօրեն Լավրենտի Բարսեղյանը, Հայաստանի 3-րդ հանրապետության առաջին արտգործնախարար Րաֆֆի Հովհաննիսյանը, ՀՀ նախագահի նախկին խորհրդական Ժիրայր Լիպարիտյանն ու այս խորհրդաժողովի գլխավոր կազմակերպիչ, Փարիզի «Հայկական սփյուռքի հետազոտությունների կենտրոնի» հիմնադիր տնօրեն Ժան-Կլոդ Քեբաբջյանը:

Հունիսի 17-ին Ֆրանսիայի Սենատի նախագահ Ժան-Ֆրանսուա Պոնսլեի ու գրող Հանրի Ալեգի նախագահությամբ ու հովանավորությամբ տեղի ունենալիք այս խորհրդաժողովին Հայկական ցեղասպանության, հայ-թուրքական հարաբերությունների ու ցեղասպանության հետեւանքների մասին Թուրքիայի պատմության մեջ մանրամասն պատմելու են թուրքական օպոզիցիայի կարկառուն դեմքեր Ռագըբ եւ Այշե-Նուր Զարաքօլուները, Ալի Էրթեմը, Թաներ Ակչամը, Սաղամ Յելդան: Այս խորհրդաժողովի կայացման ու նրա պատմաքաղաքական կարեւորության մասին հեռախոսով զրուցեցինք Հայաստանի ու Ֆրանսիայի մի շարք քաղաքական ու դիվանագիտական դեմքերի հետ, որոնք հայտնեցին իրենց կարծիքները:

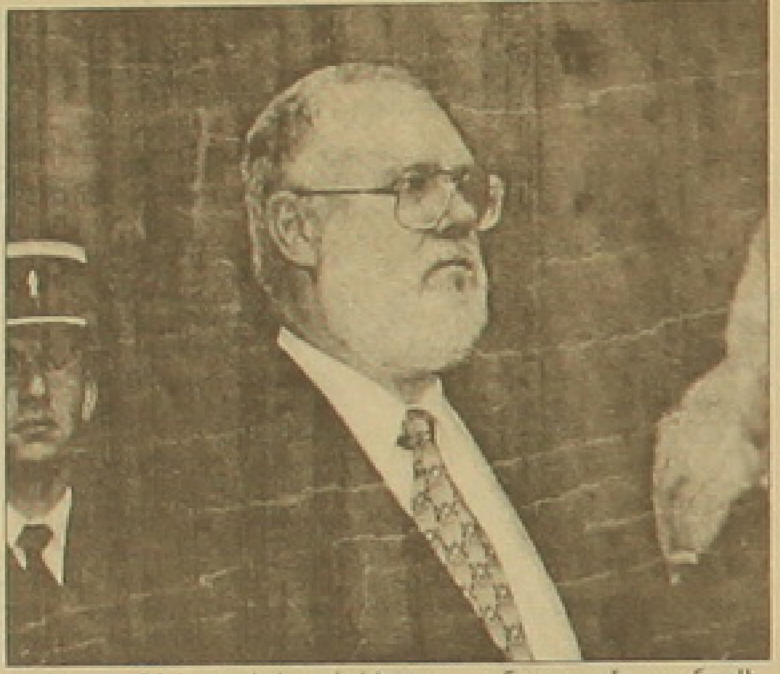

Վարդան Օսկանյան (ՀՀ արտգործնախարար). Ողջունում եմ այս խորհրդաժողովի կայացումը, որը եւս մի քայլ է դեպի միջազգային ատյաններում Հայոց ցեղասպանության ճանաչում: Հուսով եմ, որ Ֆրանսիայի, հայկական սփյուռքի եւ Թուրքիայի ազնիվ մտավորականների ու մարդասերների ջանքերով տեղի ունենալիք այս խորհրդաժողովը նոր էջ կբացի երկու ժողովուրդների պատմության մեջ:

Միշել Լեգրա (Հայաստանում Ֆրանսիայի դեսպան). 2000 թ. հունիսի 17-ին Ֆրանսիայի Սենատում տեղի ունենալիք խորհրդաժողովը շատ պատվաբեր միջոցառում է: Այն նպատակադրում է քաջալերելու երկխոսությունը, պատմությանը վերադարձնելու այն, ինչ նրան է պատկանում, եւ անկեղծորեն քննարկելու բոլոր հարցերը, որոնք կապ ունեն Հայոց ցեղասպանության հետ: Այս բոլոր կարեւոր հարցերը վերաբերում են աշխարհի այս տարածաշրջանի երկրների, ժողովուրդների պատմությանը՝ Հայաստանին, Թուրքիային, Ադրբեջանին, Վրաստանին: Այս հիմնական հարցերը, որոնք կապված են հաշտության հետ՝ անցնում են անցյալի քննությամբ, անցնում պատմության ճանաչման հետ, լավագույն միջոցներն են ապագան նախապատրաստելու համար:

Այս նախաձեռնությունը հարկավոր է ողջունել, որովհետեւ արժանի է, խիզախ է, որովհետեւ օգնելու է իրականացնելու այն, ինչ մենք ցանկանում ենք՝ խաղաղություն, կայունություն, բարգավաճում Անատոլիայի ու կովկասյան երեք պետությունների:

Մի քանի անգամ հեռախոսային ուղիղ կապով Փարիզում Հայաստանի դեսպանության անձնակազմի, ինչպես նաեւ ՀՀ դեսպան Էդուարդ Նալբանդյանին ուղղված հարցերով, ֆաքսի միջոցով (ըստ իր պահանջի), փորձեցինք իմանալ իր կարծիքը: Սակայն, դեսպանության խորհրդական Համլետ Գասպարյանն ի վերջո բարեհաճեց պատասխանել, թե Ֆրանսիայում ՀՀ դեսպանը նախընտրում է չմիջամտել երկրի ներքին գործերին... Այնպես որ, Հայաստանի ամենափայլուն դիվանագետներից մեկի այս պատասխանը անհասկանալի է մնում:

Րաֆֆի Հովհաննիսյան (Հայաստանի երրորդ հանրապետության առաջին արտգործնախարար). Հարկավոր է արձանագրել, որ իմ ելույթի մասին՝ հունիսի 17-ի խորհրդաժողովում, թերթերից եմ իմացել ու մինչեւ օրս պաշտոնական հրավեր չեմ ստացել... Համենայն դեպս, ողջունելով այդ քայլը որպես քաղաքական լուրջ քայլ, ճանաչելու պատմության ամենատխուր էջերից մեկը՝ Հայոց ցեղասպանությունը, այն էլ Թուրքիայի օպոզիցիոն դեմքերի մասնակցությամբ, խիստ ողջունելի է: Ցեղասպանության ճանաչումն ու հաշտեցումը Թուրքիայի կողմից անխուսափելի քայլ է երկու հարեւան երկրների ու ժողովուրդների միջեւ՝ բնականոն հարաբերությունների զարգացման համար:

Ժան-Կլոդ Քեբաբջյան (Փարիզի «Հայկական սփյուռքի հետազոտությունների կենտրոնի» հիմնադիր նախագահ). Հայաստանի ու հայ ժողովրդի համար այս ճակատագրական

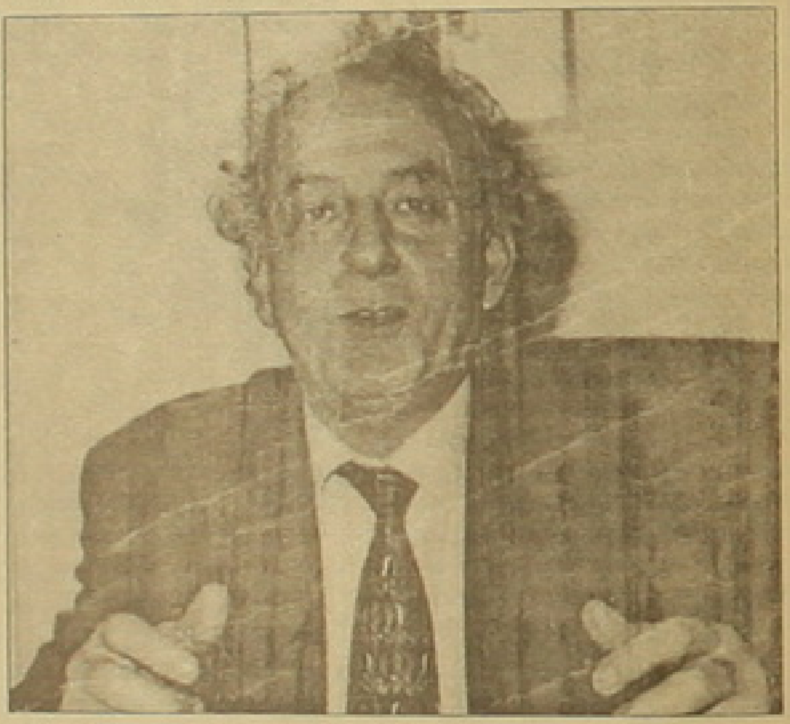

օրերին հարկավոր է անհապաղ, Թուրքիայի օպոզիցիայի համարձակ գործիչների հետ երկխոսությամբ՝ պաշտոնապես ճանաչել տալ Հայոց ցեղասպանությունը ոչ միայն Ֆրանսիայում, այլեւ... Թուրքիայում: Այս առիթով հարկ եմ համարում նշել, որ Հայաստանի կառավարությունն ու քաղաքական շրջանակները մինչեւ օրս անհրաժեշտ լրջությամբ չեն վերաբերվում մեր եւ մեր գործընկերների տարած ջանքերին:

ՀԱՄՈ ՄՈՍԿՈՖՅԱՆ

Ժակ Ռիշար Դելոն. «Թուրքիան մեր ամենամեծ ներդրումների երկիրն է»

«Երբ ուժեղ եք, ուրեմն ժողովրդավար եք, իսկ երբ թույլ եք, ձեզ դասում են»

Ժակ Ռիշար Դելոնը Ֆրանսիայի Սենատում Ֆրանսիա-Թուրքիա բարեկամության խմբի նախագահն է, գոլիստական կուսակցության Հանրապետության աջակցող միավորման (ՀԱՄ) ներկայացուցիչը: Ներկայացնում ենք նրա հարցազրույցը «Ազգի» փարիզյան թղթակցի հետ:

– Պրն Դելոն, Դուք մեկն եք այն սենատորներից, որոնք խիստ անբարեհաճ վերաբերվեցին 1915 թ. ցեղասպանությանն առնչվող օրինագիծը Սենատի օրակարգ մտցնելուն: Ինչո՞վ եք արդարացնում այդ դիրքորոշումը:

– Հայաստանի աշխարհագրական դիրքը պահանջում է հնարավորին չափ շուտ համաձայնության հասնել թուրքական պետության հետ, որը Հայաստանի համար բնական ելք է դեպի ծով: Իր կողմից Թուրքիան, որն այժմ պաշտոնապես Եվրամիության թեկնածու է, անվիճելիորեն տրամադրված է հարթելու իր տարաձայնությունները Հայաստանի հետ:

– Երբ մի կողմ թողնենք Ձեր պաշտոնից բխող պարտավորությունները, ինքներդ ներքուստ հավատո՞ւմ եք, թե Թուրքիայի թեկնածությունն արդարացված է:

– Պարզ է, նրա անդամակցության համար որոշ ժամանակ կպահանջվի: Բայց Թուրքիան ունի երկու հաղթաթուղթ: Նախ, տնտեսական զորությամբ նա չի զիջում եվրոպական մյուս տերություններին, իսկ քաղաքական առումով Արեւմուտքի միջնաբերդն է մահմեդական արմատականության դեմ-հանդիման: Թուրքիան նաեւ այն երկիրն է, որտեղ Ֆրանսիան ամենամեծ ներդրումներն է կատարում: Նա Ֆրանսիայի երրորդ խոշոր գնորդն է:

– Ցավալի է արձանագրել, որ Ֆրանսիայի նման ժողովրդական երկիրը ռազմավարական շահերը բարձր է դասում բարոյական այնպիսի արժեքներից, ինչպիսին է ցեղասպանության դատապարտումը:

– Ուժեղները միշտ հաղթում են թույլերին: Սա կոչվում է ուժեղի օրենք: Սա միշտ գոյություն ունի: Երբ Ռուսաստանը մեծ տերության իր գործն է անում Չեչնիայում, դա նաեւ վկայում է, որ աշխարհում հաղթում է ոչ թե բարոյականությունը, այլ ուժը: Երբ ուժեղ եք, ուրեմն ժողովրդավար եք, իսկ երբ թույլ եք, ձեզ դասում են: Ոչ ոք չի համարձակվում դա ասել, բայց սա է ճշմարտությունը:

– Ձեր անկեղծությունը տպավորիչ է, բայց թույլ տվեք հիշեցնել, որ Ազգային ժողովի քվեարկությունը ցույց է տալիս, որ լավ դատավորները հաճախ, ի հեճուկս ուժի, հասնում են խղճի հաղթանակի:

– Ես արդեն քանիցս ասել եմ, որ լինելով Սենատում Ֆրանսիա-Թուրքիա բարեկամության խմբի նախագահը, կոչված եմ կատարելու որոշակի պարտականություն եւ ոչ թե ինձ համար ստեղծելու խղճի խնդիրներ: Իսկ ինչո՞ւ չընդունենք 1935-55 թթ. ստալինյան ցեղասպանությունը: Կարծում եմ, կոմունիստները կվեճարկեն ինձ հետ: Իմ նպատակն է խաղաղություն վերահաստատել եւ ոչ թե անցյալի հաշիվները մաքրել:

– Հանրապետությանն աջակցող միավորումն ինչպիսի՞ դիրք կբռնի, երբ կոմունիստական եւ սոցիալիստական կուսակցությունները դեմ են «երեսունի ընթացակարգին», այսինքն՝ անմիջապես քննարկում ծավալեն:

– ՀԱՄ խմբակցության մեծամասնությունը չի մասնակցի այդ ընթացակարգին: Երբ ներկա լինեմ, դեմ կքվեարկեմ: Կրկնում եմ, ինձ համար ապագան հայ-թուրքական հաշտեցումն է, ինչպիսին էլ լինեն պայմանները:

Բ. Բոֆյումե. «ՀՀ խորհրդարանի կառույցները ռացիոնալ են»

«Ազգի» փարիզյան թղթակցի հարցազրույցը Ֆրանսիայի Սենատի միջազգային հարաբերությունների բաժնի վարիչ պրն. Բրյունո Բոֆյումեի հետ նրա Հայաստան կատարած այցից հետո:

– Կովկասի երեք խորհրդարանների նախագահների փարիզյան խորհրդաժողովից հետո դուք վերջերս Հայաստանի Ազգային ժողով այցելեցիք ՀՀ եւ Ֆրանսիայի սենատների երկկողմ համագործակցություն հաստատելու նպատակով: Ինչպիսի՞ հետեւություններ եք արել:

– Իմ մեկշաբաթյա այցն ինձ թույլ տվեց ամբողջական պատկերացում կազմել Հայաստանի խորհրդարանի մասին: Հանդիպեցի փոխնախագահի, օրենսդրական եւ արտաքին գործերի հանձնաժողովների նախագահների, բաժինների վարիչների, մի շարք գլխավոր քարտուղարների հետ: Հետեւությունս այն է, որ Հայաստանի խորհրդարանի քաղաքական ու վարչական իշխանություններն ակնհայտորեն ձգտում են գործակցել ուրիշ խորհրդարանների հետ, որպեսզի բարձրացնեն ԱԺ պաշտոնյաների մասնագիտական որակավորման մակարդակը: Սա անհրաժեշտ կետ է, քանզի անհնար է որեւէ բան անել առանց հաստատուն կամքի: Տպավորիչ էր որոշ պաշտոնյաների մտավոր ու մասնագիտական ընդգրկումը: Դա մեզ թույլ է տալիս հուսալ, որ մի քանի տարի հետո Հայաստանի խորհրդարանը կունենա համաշխարհային մակարդակ: Այժմ գլխավոր խնդիրը ԱԺ-ում աշխատող անձնակազմի կարգավիճակն է, այսինքն ԱԺ-ն պետք է ունենա մշտական աշխատակիցներ, որոնք իրենց պաշտոնները կպահպանեն՝ անկախ հնարավոր քաղաքական փոփոխություններից, որպեսզի խոր հմտություններ ձեռք բերեն:

– Ինչպիսի՞ն է Հայաստանի խորհրդարանական կառույցների ներկա վիճակը:

– Ներկայումս դրանք ինձ ռացիոնալ են թվում, նկատի ունենալով ընթացիկ փուլը: Ակնհայտ է, որ դրանք կզարգանան, քանզի անհրաժեշտություն կծագի, նոր գործառույթներ կհայտնվեն, եւ հարկ կլինի ամեն ինչ կարգավորել:

– Կա՞ վերապատրաստման ծրագիր:

– Այո: Երկրորդ փուլի շրջանակներում ապրիլ ամսից մի քանի գլխավոր քարտուղարների եւ պաշտոնյաների կհրավիրենք ստաժավորման, որպեսզի նրանք մոտիկից ծանոթանան Սենատի աշխատանքին: Միայն փոխադարձ արձանագրումների հիման վրա հնարավոր կլինի կոնկրետ համագործակցություն սկսել:

– Կարելի՞ է ակնկալել մոտ ապագայում եվրախորհրդարանին առընթեր ՀՀ խորհրդարանի ներկայացուցչության ստեղծումը:

– ԱԺ նախագահը մտադիր է եվրահանձնաժողովից թույլտվություն խնդրել ներկա գտնվելու խորհրդարանի աշխատանքներին, ինչը կարեւոր ձեռնարկումների միջոց կդառնա: Արդ, հարկ կլինի, որ մենք մեր հայ գործընկերների հետ կարողանանք երկկողմ գործակցությունը զանազանել եվրոպական շրջանակներում իրականացվող համագործակցությունից:

Հարցազրույցները վարեց
ԱՐՄԻՆԵ ԱԶԻԶՅԱՆԸ
Փարիզ

ԱԶԳ

միջազգային

Ո՞վ եւ ինչպե՞ս է վարձահատույց լինելու անհիմն մեղադրանքների համար

ՀԴԲ-ն քննում է համակարգչային ծրագրերի հայկական ֆիրմայի գործը

Մ. Նահանգների կառավարությունը ներկայիս քննում է Վիրջինիայում գտնվող համակարգչային ծրագրեր մշակող մի ընկերության գործը պարզապես այն պատճառով, որ ընկերությունը պատկանում է Հայաստանից գաղթած անձնավորությունների՝ ցուցաբերելով խտրականության վառ օրինակ:

«Վաշինգտոն փոստը» փետրվարի 16-ին տեղեկացնում էր, որ 90-ականների կեսերին «Մեծ յոթնյակի» երկրները, որոնք Ռուսաստանի գլխավոր վարկատուներն են, փորձում էին ստեղծել տեղեկահավաք այնպիսի մի համակարգ, որը նրանց կօգներ հսկողություն սահմանել երկրում իրագործվող բազմաբնույթ ծրագրերի վրա»:

Համակարգչային ծրագրեր մշակող մի խումբ, գլխավորությամբ Արոս Հովհաննիսյանի եւ մասնակցությամբ այլ հայերի, Մ. Նահանգների միջազգային զարգացման գործակալության (USAID) եւ «Մեծ յոթնյակի» այլ ընկերությունների հետ պայմանագիր ստորագրելով, մշակել է պահանջվող ծրագիրը: «Նրանց աշխատանքը վերահսկել է Մոսկվայում Սյուզան Ջոնսոն անուն-ազգանունով ամերիկացի մի դիվանագետ», որն այժմ Ռումինիայում ամերիկյան դեսպանատան աշխատակիցներից է:

«Մոսկվայում կազմված համակարգչային ծրագիրն այնքան լավ աշխատեց, որ պետքարտուղարությունում պաշտոնատար անձինք խիստ տպավորված էին: Երբ Ջոնսոնն ավարտեց իր մոսկովյան շրջագայությունը, նա Կրեյգ Ջոնսոն անունով մի ավագ պետական պաշտոնյայի հետ քննարկեց աշխարհի տարբեր երկրների ամերիկյան դեսպանատներում նման համակարգ տեղադրելու հնարավորությունը՝ «Առաքելության ներկայացման ծրագրի» բյուջետային փաստաթուղթ պատրաստելու նպատակով: Սյուզան Ջոնսոնի նախաձեռնությունը պաշտպանում էր նաեւ Թոմաս Պիկերինգը, որն Ամերիկայի դեսպանն էր Մոսկվայում այդ ժամանակ եւ որը հետագայում Վաշինգտոնում զբաղեցնում էր քաղաքական հարցերով փոխնախարարի պաշտոնը: Ջոնսոնը կապի մեջ է մնում Հովհաննիսյանի խմբի հետ եւ վերջերս ի վերջո ստանում է գլոբալ մի ծրագիր պատրաստելու պատվերը»:

Պետքարտուղարության համագումարների դահլիճներից մեկում գտնված լսող սարքի հետ կապ ունենալու մեջ մեղադրվող ռուս մի դիվանագետի ձերբակալումից (դեկտ. 8, 1999) հետո, «Առաքելության ներկայացման ծրագիրը» ղեկավարող գրասենյակի տնօրենն այցելում է պետքարտուղարության դիվանագիտական անվտանգության բաժնի պետ Դեյվիդ Քարփենտրին եւ տեղեկացնում, որ մի քանի նախկին խորհրդային քաղաքացիներ (Հովհաննիսյանի խումբը) համակարգչային ծրագիր կազմելու պայմանագրի կապակցությամբ կանոնավոր այցելում էին պետքարտուղարություն:

«Քարփենտրն անմիջապես հարցի մասին տեղյակ է պահում ՀԴԲ-ին, որի պատասխանը ստանալուց հետո պետքարտուղարության գլխավոր քննիչներից մեկը հունվարի 28-ին սկսում է հետաքննությունը»: Փետրվարի 2-ին շտապ հեռագիր է ուղարկվում աշխարհի մոտ 170 ամերիկյան դեսպանատներ՝ իրենց համակարգիչներից մինչեւ փետրվարի 7-ը դուրս հանելու Հովհաննիսյանի Վիրջինիայում գտնվող «Սիներջի ինտերնեշնլ սիստեմզ» ֆիրմայի կազմած ծրագիրը:

Պետքարտուղարությունն անհանգստացած էր, որ անզգուշորեն գնել էր «տրոյական մի ձի»: Չնայած այդ ծրագիրն օգտագործվում էր բացառապես «զգայուն, բայց ոչ դասակարգված» համակարգում, պաշտոնատար անձինք այժմ փորփրում են այն՝ որոշելու, թե արդյոք գաղտնի մի կո՞դ էր պարունակում, որը կարող էր ամերիկյան համակարգիչներից տեղեկություններ դուրս բերել, անվտանգության պատերը խորտակել եւ գլոբալ ճգնաժամերի դեպքում խեղել ձեռնարկված գործողությունները:

Այժմ ՀԴԲ-ն եւ պետքարտուղարությունն առանձին-առանձին հետաքննում են խնդիրը: Առաջինը, ազգային անվտանգության գործակալության օժանդակությամբ, տող առ տող քննում է ծրագիրը՝ ենթադրյալ կոդը գտնելու եւ վնասազերծելու համար: Նրանց կողմից հարցաքննված Հովհաննիսյանը հետեւյալն է ասել «Վաշինգտոն փոստին». «Վստահ եմ, որ հետաքննությունը կպարզի, որ ոչ մի հարց չկա մեր պատրաստած ծրագրի հետ»: Թերթն իր կողմից տեղեկացրել է ընթերցողներին, որ «առայժմ, պետքարտուղարության պաշտոնյաների տվյալներով, ոչ մի փաստ չի գտնված, որ վկայի, թե ծրագրում վտանգավոր վիրուս կամ թաքնված կոդ գոյություն ունի: Նրանք հույս ունեն, որ այդ ամբողջ պատմությունը կեղծ ահազանգ էր եւ որ «Սիներջի ինտերնեշնլը» բոլորովին մեղք չունի»: Մյուս կողմից, Ռոյթեր գործակալությունը մեջ է բերել պետքարտուղարության խոսնակներից Ջեյմս Ռուբինի խոսքերը. «Առայժմ մենք ոչինչ չենք հայտնաբերել, որը վկայեր, թե ծրագիրն ինչ-որ ձեւով աղճատված է»:

Ի մի բերենք այս ամբողջ տեղեկությունը: Պետքարտուղարությունը վարձում է հայերին պատկանող ամերիկյան համակարգչային մի ընկերություն եւ պատվիրում նրան իր կարիքների համար կազմել հատուկ մի ծրագիր: Ընկերությունը հետագայում կասկածի տակ է ընկնում լոկ այն պատճառով, որ սեփականատերն ու անձնակազմը «նախկին Խորհրդային Միությունից» են: Հետաքննողներն առայժմ ոչ մի չարագուշակ բան չեն հայտնաբերել այնտեղ: Այնուամենայնիվ, ամերիկյան կառավարությունն ու զանգվածային լրատվամիջոցները (պարզապես այն փաստը հրամցնելով ընթերցողներին, որ ՀԴԲ-ն հետաքննում է ընկերության գործը) վարկաբեկել են այդ ընկերության եւ նրա անձնակազմի պրոֆեսիոնալ հեղինակությունը: Եթե պրն Հովհաննիսյանը ոճիր է գործել, արժանի է պատժի: Հակառակ դեպքում նա անմեղ է՝ հայ լինելու միակ «մեղավորությամբ»: «Վաշինգտոն փոստի» լրատվությանը հետեւելով՝ աշխարհի տասնյակ թերթեր գրեցին հետաքննության մասին: Ադրբեջանում տոնական մթնոլորտ էր: «Զերկալոն» իր հոդվածը վերնագրել էր «Հայկական սպառնալիք Մ. Նահանգների անվտանգությանը»:

Եթե հետաքննողներն այդպես էլ չկարողանան մեղադրական փաստեր բերել Հովհաննիսյանի դեմ, ինչպե՞ս է նա վերագտնելու իր բարի անունը: Ո՞վ եւ ինչպե՞ս է վարձահատույց լինելու նրան՝ շուկայում կրած կորուստների համար:

Առաջարկում եմ, որ Հովհաննիսյանի խմբի անդամները դատ բացեն ֆեդերալ կառավարության դեմ՝ իրենց քաղաքացիական իրավունքների ոտնահարման համար: Նրանց կասկածում են լոկ էթնիկական պատկանելության պատճառով: Նրանք նաեւ դասի պետք է տան այն թերթերին, որոնք դուրս լրատվության սահմանն անցնելով, զբաղվեցին «անհաշի բնաջնջման» հետապնդումներով: Ամերիկահայերը պարտավոր են պաշտպանել իրենց դատը, իրենց իրավունքները, որովհետեւ նման անհիմն մեղադրանքները վարկաբեկում են ոչ միայն «Սիներջի ինտերնեշնլում» աշխատող, այլեւ բոլոր հայերի բարի անունն ու անարատ համբավը:

ՀԱՐՈՒԹ ՍԱՍՈՒՆՅԱՆ,
«Կալիֆոռնիա կուրիեր» հրատարակիչ

ԲԵՅՐՈՒԹ

Արաբական կռահարը Լիբանանյան նժարում

Մարտի 11-ին Բեյրութում ավարտվեց արաբ ԱԳ նախարարների համաժողովը, որը հիմնականում կոչված էր համերաշխություն ցուցաբերելու Լիբանանին՝ ընդդեմ կրկնվող իսրայելական ագրեսիայի: Մասնակիցները որդեգրել են 18 կետից բաղկացած մի որոշում, որը դրական արձագանքն է Լիբանանի վարչապետ Սելիմ Հոսի բացման ելույթի: Նշյալ փաստաթղթում կոչ է արվել արաբական երկրներին վերանայելու Թել Ավիվի հետ հաստատած հարաբերությունները: Նման կոչ է ուղղվել նաեւ այն երկրներին, որոնք մասնակցում են խաղաղության բազմակողմ բանակցություններին, քանի դեռ շրջափուլի առաջընթաց չի արձանագրվել բանակցային երկկողմ բոլոր շավիղներում:

Նախարարական համաժողովը շեշտել է «ապրիլյան փոխըմբռնման» համաձայնագիրը հարգելու անհրաժեշտությունը, որը 1996 թ. ստեղծվեց ԱՄՆ-ի եւ Ֆրանսիայի ղեկավարությամբ՝ լիբանանա-իսրայելական սահմանի երկու կողմերում խաղաղ քաղաքացիներին պաշտպանելու համար: Ի դեպ, փետրվարի 11-ից Իսրայելը մերժում է մասնակցել այդ համաձայնագիրը վերահսկող հանձնախմբի ժողովին եւ պահանջում է վերափոխել կամ առհասարակ չեղյալ համարել այդ փաստաթուղթը: Ահա թե ինչու արաբական վերոհիշյալ որոշման մեջ մերժվում են Թել Ավիվի այս պահանջները, որոնք «կարող են հանգեցնել հետեւանքների վտանգավոր սրման»:

Արաբ նախարարները պաշտպանել են օկուպացիայի դեմ պայքարելու լիբանանցիների իրավունքը եւ Բեյրութի դիրքորոշումը՝ պաղեստինցի փախստականների վերադարձի իրավունքի վերաբերյալ: Նշենք, որ նախագահ Էմիլ Լահուդը մարտի 8-ին զգուշացրել էր Իսրայելին, որ Լիբանանը չի կարող նրան պաշտպանել փախստական պաղեստինցիների հարձակումներից՝ երկրի հարավից իսրայելական զորքերի միակողմանի դուրսբերման պարագայում: Այլ խոսքով, վերջերս հաճախ այդ քայլով սպառնացող Իսրայելի անվտանգությունը չի երաշխավորվելու, եթե չկարգավորվի Լիբանանում բնակվող շուրջ կես միլիոն պաղեստինցիների հիմնախնդիրը:

Վերոնշյալ 18 կետերից ամենակարեւորն է, որ Արաբական լիգայի նախարարական խորհուրդն արաբական մայրաքաղաքներից պահանջել է իրագործել Լիբանանին սատարելու իրենց որոշումները՝ հավատարիմ մնալով արաբական գագաթաժողովներում ստանձնած պարտավորություններին: Այստեղ խոսքը, անշուշտ, վերաբերում է նյութական աջակցությանը, որի մասին որոշումներ էին ընդունվել հատկապես 1979 թ. Թունիսի եւ 1990 թ. Բաղդադի գագաթաժողովներում: Ըստ այդմ, նախատեսված էր Լիբանանին տրամադրել 2 մլրդ դոլար, սակայն ինչ-ինչ պատճառներով վերջինս առայժմ ստացել է դրա քառորդը:

Հիշարժան է, որ Բեյրութի համաժողովի մասնակիցները որոշել են նաեւ առկախ թողնել իրենց 113-րդ այս նստաշրջանը եւ նախագահողին լիազորել են վերստին գումարելու՝ Լիբանանի դեմ ագրեսիայի կրկնվելու դեպքում: Համարաբական միահամուռ այս կեցվածքը, առաջին հերթին, բարոյաքաղաքական մեծ հաղթանակ է Լիբանանի համար՝ իր գրավյալ հողերն ազատելու ճանապարհին:

[illegible]

ԲԱՔՈՒ

Ալիեւը գուցե 30 տարի էլ ապրի

«Հեյդար Ալիեւը դեռ չի շտապում հեռանալ մեծ քաղաքականությունից, իսկ նրա որդի Իլհամը չի շտապում մուտք գործել այնտեղ»: Այդ մասին «Նոր Ադրբեջան» տիրող կուսակցության կենտրոնակայանում մարտի 10-ին կայացած մամուլի ասուլիսում հայտարարել է այդ կուսակցության ղեկավարության անդամ, առողջապահության նախարար Ալի Ինսանովը:

Միաժամանակ նա նշել է, որ Իլհամ Ալիեւն ամենահեռանկարայինն է երկրի երիտասարդ քաղաքական գործիչների մեջ, քանի որ «անցել է Հեյդար Ալիեւի դպրոցը եւ քաղաքական մեծ փորձ ունի»: Ինսանովը չի բացառում, որ ապագայում «Իլհամ Ալիեւը կարող է առաջադրել իր թեկնածությունը նախագահի պաշտոնում, ինչպես եւ երկրի ցանկացած այլ քաղաքացի»:

Երկրում արտահերթ նախագահական ընտրությունների անցկացման հնարավորությունն Ալի Ինսանովը քիչ հավանական է համարում եւ լուրջ չի ընդունում նման խոսակցությունները: Ինսանովը նշել է, որ ոչ մի հիմք չկա արտահերթ ընտրությունների անցկացման համար:

Անդրադառնալով պետության ղեկավարի առողջության թեմային նախարարը ներկաներին հավաստիացրել է. «Հեյդար Ալիեւը միանգամայն առողջ է եւ կարող է ապրել եւս 20-30 տարի»:

Երբ իջնում է մուրճիկը

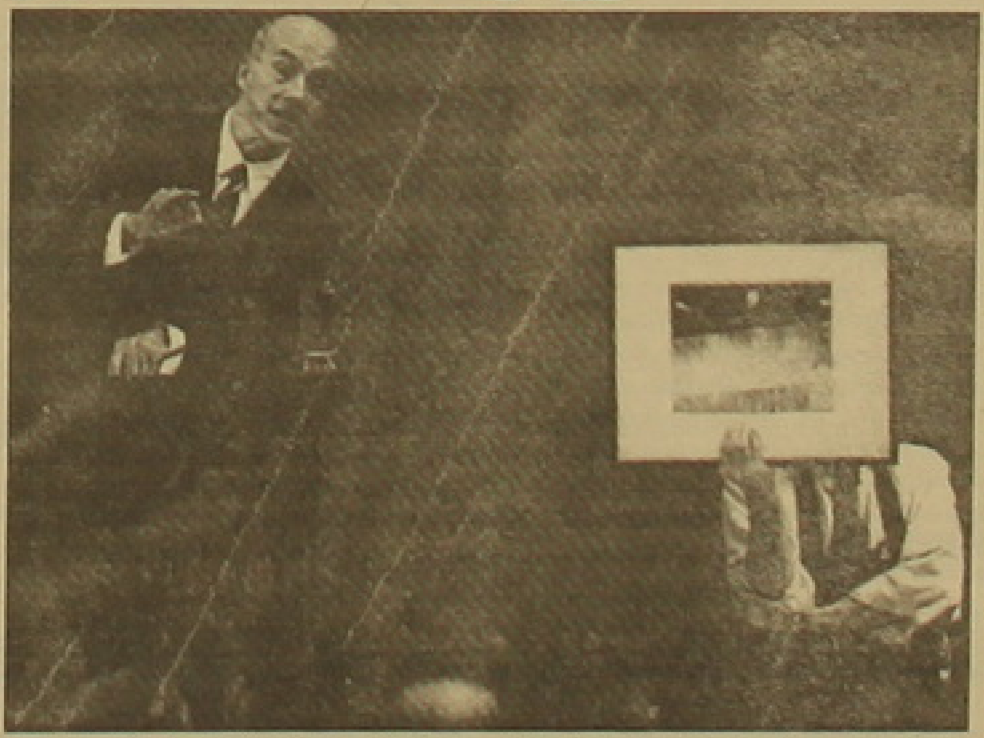

Կոկա եւ Պեպսի, Մակդոնալդ եւ Բուրգեր Քինգ, Սոթբի եւ Քրիստի՝ բիզնես աշխարհի ամենահզոր մրցակիցները պայքարում են դաժանորեն եւ վճռականորեն, բայց կասկածներ կան, որ գաղտնի համաձայնության են գալիս ծառայության վարձավճարների հարցում: Հունվարին Քրիստի աճուրդի տունը խոստովանեց, որ մասնակցում էր արդարադատության նախարարության՝ վարձավճարների հաստատման հետ կապված հետաքննությանը: Անցած շաբաթ արվեստի աշխարհը ցնցվեց եւս մի անսպասելի լուրից՝ միաժամանակ հրաժարական տվեցին Սոթբի աճուրդի տան գործադիր տնօրեն Դայանա Բրուքսը, որի վարկը թույլ էր տալիս նրան վարել ամենահայտնի աճուրդները, եւ նախագահ Ալֆրեդ Թաուբմանը: Մասնագետները տեղաշարժը համարեցին մեղքի ընդունում կամ դաշնային ուժերի հետ համագործակցելու Սոթբիի ընդառաջ քայլ: Պաշտոնաթող առեւտրական Իրվինգ Բլումը համոզված է, որ «կառավարությունը որոշել է աճուրդի տների հետ էլ նույն խաղը խաղալ, ինչ՝ Մայկրոսոֆթի հետ»:

Իրականում աճուրդի տների վիճակը նույնիսկ ավելի վատ է: Կասկած չկա, որ տասնամյակներ շարունակ Քրիստի եւ Սոթբի աճուրդի՝ տներում հաստատված վարձավճարները շարժվել են համաքայլ: Մինչեւ 1980-ականները նրանք գնորդներից հարկ չէին գանձում՝ վճարում ես այն, ինչ հանձն ես առել: Սկսվեց Քրիստիից, որը սկսեց գնորդներից 10 տոկոս «հավելավճար» գանձել: Երկու տարի անց նրան հետեւեց Սոթբին: 1992-ին մեկը մյուսից 6 շաբաթ անց երկու տներն էլ բարձրացրին հավելավճարները: 1995 թ. հարկեր սկսեցին գանձվել նաեւ վաճառողներից, ընդ որում, երկու տներն էլ յուրացրին սահող հարկերի չափը՝ էժան ապրանքներից 20 տոկոս, իսկ թանկերից՝ ընդամենը 2 տոկոս: Գների այս տատանումները կարող են կասկածելի թվալ, սակայն հանցավոր ոչինչ չկա, որ մրցակից երկու ֆիրմաները բնականաբար ուշադիր են միմյանց նկատմամբ, զուգեւ հետեւում են միմյանց: Հանցագործություն կհամարվի այն, եթե հայտնաբերվեն նամակներ, հանդիպումների արձանագրություններ, ինչը կապացուցի, որ նրանք գաղտնի համաձայնության են գալիս, դրան արդեն կարող է հետեւել գործի հարուցումը եւ տուգանքի գանձումը: Հավանական է, որ Քրիստի աճուրդի տան հետ համագործակցելով, մասնագետները գտել են անհրաժեշտ փաստեր, եթե դրանք իրոք գոյություն ունեն, սակայն այս հարցով ոչ ոք ոչինչ չի մեկնաբանել:

Սկանդալը վրա հասավ ամենաանհաջող պահին, եւ կարող է վախեցնել թե՛ գնորդներին, թե՛ վաճառողներին, որոնք կգերադասեն դիմել այլ միջոցների, մինչեւ անգամ ինտերնետի օգնությանը, որտեղ բազմաթիվ աճուրդային էջեր կան:

Այսօր արվեստի աշխարհը սպասում է դեպքերի հետագա զարգացմանը: Սոթբիի կողմից դաշտի մաքրումը հազիվ թե համոզի իրավաբաններին դադարեցնել փաստերի որոնումը, որոնց հիման վրա հարուցված գործը երկու տներին էլ տասնյակ միլիոնների վնաս կբերի: Բացի դրանից, Սոթբիին սպառնում են նաեւ կառավարության տույժերը: Հավանական չէ, որ երկրորդական կարգի աճուրդի տներն օգտվեն մեծերի դժբախտությունից: Նրանք այնքան փոքր են, որ համարյա դուրս են մրցակցությունից: Նախկինում էլ աճուրդի երկու հզորները նման ցնցումների դիմացել են. 1985-ին Քրիստիի տնօրեն Դեյվիդ Բաթհարստը հրաժարական տվեց՝ ընդունելով, որ ստել է երկու իմպրեսիոնիստական նկարների վաճառքի հետ կապված, բայց այնուհետեւ վերադարձավ իր պաշտոնին՝ նախկինից ավելի հզոր: Սակայն մասնագետներն այս դեպքում հեփի էնդ չեն ակնկալում: Արվեստի տեղեկատուի խմբագիր Ջոշ Բաերի անկեղծ համոզմամբ. «Երբ արվեստի աշխարհը հանցագործ կամ ախտահարված է պատկերվում մարդկությանը, ոչ ոք չի օգտվում, տուժում են բոլորը»:

«ՆՅՈՒՅՈՐՔ»

ԱԶԳ

Մշակույթ

Սան Ֆրանցիսկոյի օպերայի գլխավոր տնօրեն Լոթֆի Մանսուրին փետրվարի 29-ին հայտարարել է, որ հայ երգահան Տիգրան Չուխաջյանի «Արշակ Բ» օպերայի ամերիկյան դեբյուտը կկայանա «Ուոր Մեմորիըլ» օպերայում, 2001-2002 թթ. թատերաշրջանում, տեղեկացնում է այս առթիվ հրապարակված լրատվությունը: Օպերան առաջին անգամ ներկայացվելու է բնագիր տարբերակով եւ հնչելու է հայերեն: Թատերաշրջանի ընթացքում 6 անգամ միջազգային հանդիսատեսի դատին հանձնվող ստեղծագործությամբ նշվելու է Հայաստանում քրիստոնեությունը պետական կրոն ընդունելու 1700-ամյակը:

Ազգային առաջին դասականը

«Արշակ Բ»-ի 6 ներկայացումներ Սան Ֆրանցիսկոյի օպերայի 2001-2002 թատերաշրջանում

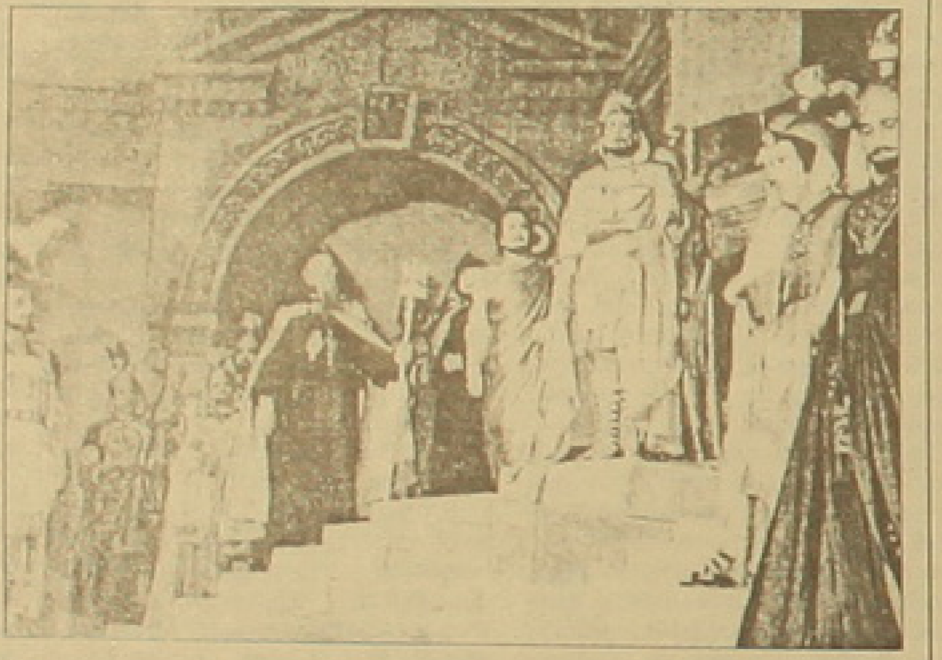

«Ես առաջին անգամ լսեցի հայ երաժշտության հարուստ ավանդույթների մասին, երբ փոքր տղա էի Պակիստանում: Հայ երաժիշտների եւ արվեստագետների միջոցով ես ծանոթացա նաեւ արեւմտյան դասական երաժշտությանը եւ այժմ հիացած եմ ինձ տրված հնարավորությամբ, որ արեւմտյան հանդիսատեսին պիտի ներկայացնեմ համեմատաբար քիչ ծանոթ մի երգահանի այս եզակի ստեղծագործությունը», նշել է Մանսուրին, ավելացնելով, որ այս օպերան լի է տպավորիչ տեսարաններով, շքեղ հանդիսություններով, քաղաքական մեքենայություններով եւ խարդավանքներով, որոնք հատուկ են Վերդիի ստեղծած «մեծ օպերայի» ավանդույթներին: «Վստահ եմ, որ Սան Ֆրանցիսկոյի հանդիսատեսը «Արշակ Բ»-ն դասելու է մեր խաղացանկի սքանչելի օպերաների շարքում եւ հույս ունեմ, որ աշխարհի մյուս թատերական ընկերությունները եւս կբեմադրեն այդ ստեղծագործությունը», եզրակացրել է նա:

Ծրագրի իրականացման առնչությամբ ստեղծվել է մշակութային խորհրդատվական կոմիտե՝ կազմված հայոց պատմության, գրականության եւ մշակույթի անվանի հեղինակություններից, որոնց թվում են Լոս Անջելեսի Կալիֆոռնիա համալսարանի հայոց եւ Մերձավոր Արեւելքի պատմության պրոֆեսոր Ռիչարդ Հովհաննիսյանը, Թաֆթս համալսարանի հայկական արվեստի եւ ճարտարագիտության պրոֆեսոր Լյուսի Տեր-Մանվելյանը, Միչիգանի համալսարանի հայկական ուսումնասիրությունների բաժնի պրոֆեսոր Գեւորգ Բարդակչյանը, Հարվարդի համալսարանի հայկական ուսումնասիրությունների բաժնի պրոֆեսոր Ջեյմս Ռասելը եւ Ֆրեզնոյի պետհամալսարանի հայկական ուսումնասիրությունների բաժնի պրոֆեսոր Տիգրան Գույումջյանը: Կոմիտեն թատերական ընկերության հետ համագործակցելու է օպերայի բեմադրության նախապատրաստական աշխատանքների ամբողջ ընթացքում:

1997-ին էր, որ ժիրայր Ավագյան անունով մի ջութակահար Սան Ֆրանցիսկոյի օպերային նվագախմբից, սկսեց հետաքրքրվել այս օպերայի բեմադրության հնարավորություններով: Մանսուրիի ղեկավարությամբ թատերական ընկերությունը Զուլի Քուլիհանջյանի եւ Դենիզ Լափուանթի գլխավորությամբ եւս մի ժամանակավոր կոմիտե է ստեղծել, որ կապող օղակի դեր է կատարում թատրոնի եւ հայկական համայնքի միջեւ: Կոմիտեի անդամները մշակում են մի շարք միջոցառումներ բեմադրության բացման շաբաթվա օրերին անցկացնելու համար: «Սա բացառիկ առիթ է օտարներին ներկայացնելու մեր հարուստ մշակույթը: Հիացած ենք, որ աշխարհի մեծագույն օպերաներից մեկում ներկայացվելու է Չուխաջյանի գլուխգործոցը», նշել է Քուլիհանջյանը:

«Արշակ Բ»-ն համարվում է հայկական ազգային դասական առաջին օպերան: Ստեղծվել է 1868-ին Կոստանդնուպոլսում, ըստ Թովմաս Թերզյանի իտալերեն (հետագայում նաեւ հայերեն թարգմանված) լիբրետոյի, որի հիմքում 4-րդ դարում Հայաստանում կատարվող պատմական իրադարձություններն են հայոց արքա Արշակ Բ-ի կյանքի պայքարը հանուն ազգային միասնականության այնպիսի մի ժամանակահատվածում, երբ ներքին պառակտումներն ու արտաքին թշնամական ուժերը (Բյուզանդիա եւ Պարսկաստան) սասանում էին մեր երկրի հիմքերը: Օպերան չի բեմադրվել կոմպոզիտորի կենդանության օրոք անհրաժեշտ միջոցների բացակայության եւ Օսմանյան կառավարության որդեգրած բացահայտ հետադիմական քաղաքականության հետեւանքով: Այդ ժամանակ հետապնդվում էին ազգային գաղափարաբանության հետ առնչություն ունեցող բոլոր նախաձեռնությունները:

Վենետիկում, Փարիզում, Վիեննայում եւ Կոստանդնուպոլսում կայացած համերգների ընթացքում հնչել են հատվածներ միայն, այն էլ իտալերենով: Մոռացության է մատնվել մինչեւ 1930-ական թվականները, երբ երաժշտագետներ Ալեքսանդր Շահվերդյանն ու Լեւոն Խոջա-Էյնաթյանը Արմեն Գուլակյանի հեղինակած նոր լիբրետոյի հիման վրա կատարել են Չուխաջյանի պարտիտուրի հատվածների համապատասխան վերադասավորում եւ գործիքավորման վերանայում: Այս նոր խմբագրությամբ օպերան առաջին անգամ ներկայացվել է Հայաստանում 1945-ին եւ արժանացել մեծ ժողովրդականության:

Սան Ֆրանցիսկոյի օպերայի բեմադրությունը լինելու է միջազգային առաջին ներկայացումը երաժշտագետ Հայկ Ավագյանի եւ դրամատուրգ ժիրայր Փափազյանի տեսական ջանքերով վերականգնված բնագրի: Ներկայացումները տեղի են ունենալու օպերային թատրոնի 2001-2002 թատերաշրջանում: Տնօրեն Մանսուրին այժմ զբաղված է համապատասխան դերերի համար երգիչ-երգչուհիների ընտրությամբ:

Տոմսերի բաժանորդագրությունն ամբողջ թատերաշրջանի ներկայացումների համար սկսվելու է 2001 թվի հունվարին: Առանձին տոմսերի վաճառքը՝ նույն տարվա օգոստոսին:

Ավելացնենք, որ Չուխաջյանին իտալացիները անվանել են «հայ Վերդի», իսկ փարիզյան մամուլը՝ «արեւելցի Օֆենբախ»:

Պատրաստեց Դ. Ծ.

ՊԱՇՏՈՆԱԿԱՆ ՀԱՂՈՐԴԱԳՐՈՒԹՅՈՒՆ

Պարգեւատրվել են արտիստները

Նախագահ Ռոբերտ Քոչարյանը մարտի 11-ին հրամանագիր է ստորագրել թատերական արվեստի բնագավառում ձեռք բերած ակնառու նվաճումների համար Կ. Ստանիսլավսկու անվան պետական ռուսական դրամատիկական թատրոնի դերասանուհի Վալենտինա Դավթյանին եւ նույն թատրոնի դերասան Վյաչեսլավ Դյաչենկոյին Մովսես Խորենացու մեդալով պարգեւատրելու մասին:

Հոգեւորի եւ իմաստասիրության խաչմերուկում

Հովհաննես Օձնեցու երկերը հրատարակվել են

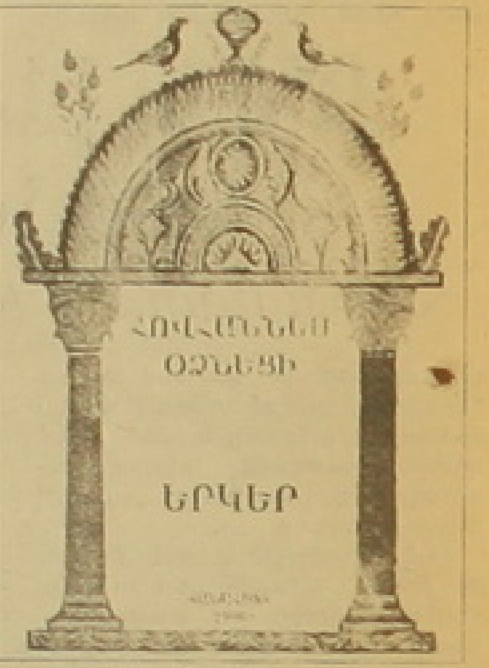

Միջնադարյան Հայաստանի հոգեւոր-մշակութային կյանքում թե եկեղեցական գործունեությամբ, թե գրական-մատենագիտական ժառանգությամբ անուրանալի դեր ունի Հայոց եկեղեցու ջերմեռանդ նվիրյալ, հովվապետ (717-728 թթ.), եկեղեցու բեմի ասացող Հովհաննես Իմաստասեր Օձնեցին:

Սերունդներին ավանդած նրա եկեղեցական, իմաստասիրական երկերի նպատակամիտվածությունը գլխավորապես մեկն է եղել՝ Հայ առաքելական եկեղեցու օրինականության պահպանումը, հայ քրիստոնեական եկեղեցու հիմքերի ամրացումը: Իր ապրած ժամանակաշրջանում զանազան օտարամուտ կրոնական հոսանքների ազդեցության առկայության, ինչպես եւ քաղաքական կողմնորոշումների դժվարին պայմաններում խիստ կարեւորվում էր ժողովրդի հավաքականության, միաբանության խնդիրը՝ հատկապես կայուն հավատքի շուրջ: Հովհաննես Օձնեցին Հայոց եկեղեցու այն հովվապետներից էր, որը թե՛ իր գործունեությամբ, թե՛ քեմասացական ճառերով կարողացել է նպաստել Հայ առաքելական եկեղեցու նկատմամբ կատարվող ոտնձգությունների դեմ մղվող դավանաբանական պայքարին՝ ամրապնդելով ժողովրդի մեջ հավատքի սյուները, կամք եւ տոկունություն հաղորդելով նրանց, կոչ է արել հետեւել քրիստոնեական ընդհանրական եկեղեցու դավանաբանությանը, չշեղվել ճշմարիտ հավատքից:

Հայ միջնադարյան մտածողի երկերում արծարծված աստվածաբանական, իմաստասիրական գաղափարները, հայացքները, ինչպես եւ Հայոց եկեղեցու կանոնակարգմանը, ծիսական համակարգի մշակման նրա մոտեցումները հետաքրքրական են նաեւ նոր ժամանակներում: Իսկ կրոնական այլազան հոսանքների նկատմամբ վերաբերմունքով նրա ստեղծագործություններն այսօր եւս ուսանելի եւ կարեւոր են՝ Հայ եկեղեցու շուրջ հավատացյալ ժողովրդին համախմբելու նպատակով: Այս առումով Օձնեցու երկերի նոր գրական հայերեն թարգմանությունն այժմեական եւ անհրաժեշտ է դիտվում, հատկապես որ մինչեւ հիմա միայն «Ընդդեմ պավլիկյանների» երկն է լույս տեսել աշխարհաբար թարգմանությամբ եւ առանց ծանոթագրությունների: (Մինչդեռ օտար լեզվով՝ լատիներեն, թարգմանվել են Օձնեցու կարեւորագույն երկերը եւ տպագրվել (Վենետիկ, 1834): Այս երեւույթի հիմնական պատճառը, ըստ էության, Օձնեցու երկերի լեզվի եւ ոճական առանձնահատկություններն են, որ սերտորեն առնչվում են դարի երկրորդ կեսից հայ թարգմանություն թափանցած հունաբան ներկայացուցիչների մշակած լեզվին:

Հովհաննես Օձնեցու երկերի (որ ընդգրկված է «Աստվածաբանություն», «Ընդդեմ երեւութականների», «Ընդդեմ պավլիկյանների», «Քրիստոս եկեղեցու կարգերի մասին», «եկեղեցու կարգերի մասին», «Մեծ կիրակիի մասին», «Գիշերային ժամի մասին», «Հուսակարան», «Հայաստանում տեղի ունեցած ժողովների մասին», «Քրիստոս Բանի մարմնանալու անապական լույսի դավանությունը, այլեւ ընդդեմ ձեւ Քրիստոսին երկու բնության մեջ դավանողների») գրաբարից փոխադրումը, առաջաբանը եւ ծանոթագրությունները կատարել է բանասիրության դոկտոր, պրոֆեսոր Վազգեն Համբարձումյանը: Երկերի հրատարակությունն իրականացրել է «Անահիտ» հրատարակչությունը (1999 թ.) Հայաստանում քրիստոնեության ընդունման 1700-ամյակի առթիվ:

ՄԵԼԱՆՅԱ ԲԱԴԱԼՅԱՆ

ՕՐԱՑՈՒՅՑ

Մարտի 14

- 1879 թ. ծնվել է Ալբերտ Էյնշտեյնը:
- 1883 թ. մահացել է Կառլ Մարքսը:
- 1908 թ. ծնվել է Մորիս Մերլո-Պոնտին՝ ֆրանսիացի փիլիսոփա:
- 1909 թ. ծնվել է Գրիգոր Բոյաջիեւը՝ հայ թատերագետ: Բոյաջիեւի հիմնական աշխատությունները նվիրված են արեւմտաեվրոպական, հիմնականում՝ ֆրանսիական, ինչպես նաեւ խորհրդային արվեստին:
- 1925 թ. ծնվել է անգլիացի գրող եւ հրապարակախոս Ջոն Ուեյնը: Ուեյնի առաջին վեպերը քննադատների համար հիմք հանդիսացան հեղինակին համարելու, այսպես կոչված, «բարկացած երիտասարդ մարդկանց» ուղղության հետեւորդ:
- 1567 թ. ծնվել է իտալացի կոմպոզիտոր Կլաուդիո Մոնտեվերդին:
- Այս օրը հին հայկական տոմարով Արեգ ամսվա Վանատուր օրն է:

ՆԱԻՐԱ ԾԱՂԻԿՅԱՆ

ՇԻՐԱԿ

Աճեմյանի թատրոնը բեմադրեց «Գիքորը 20-րդ դարից»

Գյումրիի Վարդան Աճեմյանի անվան պետական դրամատիկական թատրոնի այս նոր ֆանտազիա-կատակերգության ներկայացման ավարտին հնչող բուռն ծափահարությունները պայմանավորված են ոչ միայն բեմադրության եւ դերակատարների խաղի լավ ընդունելությամբ, այլեւ պիեսում Գիքորի հաղթանակով: Սա սցենարի հեղինակ եւ ռեժիսոր Սուսաննա Բաղդասարյանի մեկնաբանմամբ, իր յուրատեսակ վրեժն է ոչ միայն բոլորիս այնքան տխրեցրած թումանյանական Գիքորի համար: Մեր օրերում ծնված գիքորին, ամռան տապին սեղանիկների մոտ «էսի համեցեք» կանչող, քաղաքի փողոցներում մուրացկանություն անող կամ աղբանոցները քչփորող երեխաներն այսօրվա գիքորներն են, որոնց առկայությունը եւ նրանց նկատմամբ եղած անտարբերությունը հեղինակի՝ հայ կնոջ ու մոր ցավն ու կսկիծն են: Բեմադրության մեջ կա երկու Գիքոր՝ Թումանյանի մեզ ծանոթ խեղճուկրակ գեղջուկ տղան եւ հրաշքով 20-րդ դարից անցյալ դար ընկած աչքաբաց Արմեն-Գիքորը, որը մեր ժամանակակցի համարձակությամբ ու հնարամտությամբ խաղերի ու դաժան մարդկանցից իր հասակակցի վրեժն է լուծում՝ նրան օգնելով պատժել իրեն նեղացնողներին: Պիեսում Գիքորը չի մահանում, արդարությունն ու բարին հաղթանակում են ուրախ ծիծաղ եւ գոհունակություն պատճառելով հանդիսատեսին:

Ներկայացման մեջ երկու տարբեր Գիքորների դերերը կատարում են Երեւանի թատերական արվեստի պետական ինստիտուտի տեղի մասնաճյուղի 3-րդ կուրսի ուսանողներ Արթուր Խաչատրյանն ու Արմեն Ավագյանը: Մյուս դերերում հանդես են եկել նույն կուրսի ղեկավար, ՀՀ վաստակավոր արտիստուհի Ռայիսա Թովմասյանը, մի խումբ այլ շնորհալի ուսանողներ, Աճեմյանի անվան թատրոնի հիմնական կազմի դերասաններ:

«Ս. Յոթվերք» թեմական պաշտոնաթերթ

«Անաղմուկ եւ առանց թմբկահարության» Հայ առաքելական եկեղեցու Շիրակի թեմը ներկայացավ իր գրական երախայրիքով՝ «Ս. Յոթվերք» պաշտոնաթերթով: Նոր ամսաթերթի առաջին՝ հունվար-փետրվարի միացյալ համարը հաճելի ու թերեւս սպասված նորություն էր շիրակցի ընթերցողների, մասնավորապես՝ անցած կիրակի մարզկենտրոնի Սբ. Աստվածածին Յոթվերք առաջնորդանիստ եկեղեցի այցելած հավատացյալների համար, որոնց թերթը նրանց մատուցվեց անվճար: Մեր մամուլի ընտանիքի այս աստվածապաշտ նորեկը ջանալու է ներկայիս դժվարագույն ժամանակներում լինել հուսահատության դեմ Հույսի ջահակիր, Ոգու սովի դեմ՝ «ոգու լիության» ջատագով: «Մեր թերթը, ասվում է անդրանիկ համարի առաջնորդողում, Հայ առաքելական մայր եկեղեցու ձայնն է Շիրակ աշխարհում՝ հաճախ եկեղեցասեր ու աստվածավախ, երբեմն էլ եկեղեցաքանդ ու աստվածամերժ աշխարհում: Դարը կվկայի, որ առաջինը կառուցել է, երկրորդը՝ կործանել, ընդ որում՝ ոչ միայն նյութապես, այլեւ բարոյապես ու հոգեպես: Մենք Շիրակ աշխարհի առաջին տարբերակի երազողն ու ստեղծողը պետք է լինենք...»:

Լրագրին իր օրհնության խոսքն է հղել Ամենայն հայոց կաթողիկոս, Նորին սուրբ օծություն Գարեգին Երկրորդը, գրելով. «Հայրական սիրով ու Հայրապետական օրհնությամբ ողջունում ենք ծնունդը «Ս. Յոթվերք» ամսաթերթի, որ շող հավատի, հույսի ճառագայթ եւ մի վառ առկայծում սիրո»: Եղիցի... եւ բարի երթ:

Գ. ԱՓՐՏՅԱՆ

Մարզական

ՖՈՒՏԲՈԼ

«Ցեմենտը»՝ Միրիմանյանի հուշամրցաշարի հաղթող

Արմավիրում անցկացվեց ճանաչված մրցավար Ռուդոլֆ Միրիմանյանի ավանդական հուշամրցաշարը, որին բարձրագույն եւ առաջին խմբի 10 թիմեր մասնակցեցին։

Նրանք, բաժանված երկու խմբի, նախ իրենց հարաբերությունները ողջեցին շրջանային մրցակարգով անցկացված մրցաշարերում։ Առաջին խմբում ընդգրկված էին Գյումրիի «Շիրակը», Երեւանի «Զվարթնոցը», «Կիլիկիան», «Դինամո-2»-ը եւ «Արմենիկումը», երկրորդում Արարատի «Ցեմենտը», Երեւանի «Դինամոն», ՖԻՄԱ-ն, Աշտարակի «Միկան» եւ Արմավիրի «Կարմրախայտը»։ Կանոնադրության համաձայն, խմբերում առաջին տեղեր գրավող թիմերն այնուհետեւ վիճարկում էին մրցաշարի հաղթողի կոչումը, իսկ երկրորդ տեղեր գրավողները՝ երրորդ մրցանակակրի կոչումը։

Ինչպես եւ սպասվում էր, առավել հաջող հանդես եկան մեր առաջատար ակումբները «Շիրակը» եւ «Ցեմենտը», որոնք վստահորեն առաջինը դարձան իրենց խմբերում։ Առաջին խմբում երկրորդ տեղի համար պայքարն ընթացավ «Զվարթնոցի» եւ «Կիլիկիայի» միջեւ։ Ի վերջո երկու թիմերն էլ հավասար միավորներ վաստակեցին, սակայն ավելի բարձր դասվեց «Կիլիկիան», քանի որ անձնական հանդիպման ժամանակ նա հաղթել էր մրցակցին։

Առաջին խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Շիրակ	4	3	1	0	17-2	10
2. Կիլիկիա	4	2	1	1	10-9	7
3. Զվարթնոց	4	2	1	1	8-1	7
4. Արմենիկում	4	0	2	2	3-12	2
5. Դինամո-2	4	0	1	3	2-16	1

Երկրորդ խումբ

	Խ	Հ	Ո	Պ	Գ	Մ
1. Ցեմենտ	4	4	0	0	21-2	12
2. Դինամո	4	3	0	1	11-1	9
3. Միկա	4	2	0	2	13-4	6
4. ՖԻՄԱ	4	1	0	3	5-14	3
5. Կարմրախայտ	4	0	0	4	1-30	0

«Ցեմենտի» եւ «Շիրակի» միջեւ անցկացված վճռական մրցամարտը, արդեն ավանդաբար, շատ համառ ու անզիջում ստացվեց։ Արմավիրի «Հոբելյանական» մարզադաշտի տրիբունաներում հավաքված ֆուտբոլասերներն ականատես եղան դիտարժան պայքարի, երբ խաղի ընթացքում նախաձեռնությունը փոխնիփոխ անցնում էր այս կամ այն թիմին։ Խաղը սկսվեց Արարատի ֆուտբոլիստների գրոհներով։ Նրանք երկար ժամանակ առավելություն էին պահպանում, իսկ 36-րդ րոպեին առավելությունը վերածեցին գոլի։ Կարեն Դոխոյանը, ստանալով եզրից կատարած փոխանցումը, գլխի հարվածով գրավեց գյումրեցիների դարպասը։ Հանդիպման երկրորդ կեսը ակտիվ սկսեցին «Շիրակի» ֆուտբոլիստները, որոնք շուտով հավասարեցրին հաշիվը։ 53-րդ րոպեին Տիգրան Դավթյանը աջ եզրից արընթաց մտավ մրցակցի տուգանային հրապարակ, գնդակը փոխանցեց Արթուր Պետրոսյանին, որը եւ խփեց պատասխան գոլը։ Խաղի 70-րդ րոպեին «Ցեմենտը» մնաց 10 հոգով։ Դարպասապահ Աշոտ Ղադամյանը, փորձելով խափանել Գյումրիի ֆուտբոլիստների գրոհը, դուրս վազեց տուգանային հրապարակից եւ խախտեց կանոնները։ Մրցավարը կարմիր քարտ ցույց տվեց նրան։ Որքան էլ տարօրինակ է, «Շիրակը» չկարողացավ օգուտ քաղել թվային գերազանցությունից։ Ընդհակառակը, գյումրեցիները շուտով երկրորդ գնդակն ընդունեցին իրենց դարպասում։ Խաղի 74-րդ րոպեին արարատցի Ռոմիկ Խաչատրյանը չափազանց գեղեցիկ գոլ խփեց։

Այսպիսով, «Ցեմենտը» հաղթեց 2-1 հաշվով եւ նվաճեց հուշամրցաշարի գավաթը։ Թիմը պարգեւատրվեց նաեւ դրամական մրցանակով։ Ակումբի ղեկավարներն ու ֆուտբոլիստները պարգեւավճարը նվիրեցին Արմավիրի մարզադաշտին՝ այն բարեկարգելու համար։

«Կիլիկիա»-«Դինամո» խաղում նույնպես 2-1 հաշիվ գրանցվեց։ Հաշիվը բացեց դինամոյական Արթուր Գալստյանը (24)։ Երկրորդ խաղակեսում նրա թիմակից Արսեն Մելոյանը կրկնապատկեց հաշիվը (63)։ Խաղավերջում Սերգեյ Էրզրումյանը 11 մ տուգանային հարվածով խփեց միակ պատասխան գնդակը (79)։ Ավելին անել «Կիլիկիայի» ֆուտբոլիստներին չհաջողվեց։

Եվրագավաթների համար

Այս շաբաթ եվրոպայի ուժեղագույն ակումբային թիմերը կրկին մրցապայքար կմտնեն։

Այսօր եւ վաղը Չեմպիոնների լիգայի երկրորդ խմբային փուլի մասնակիցները կանցկացնեն նախավերջին 5-րդ տուրի խաղերը։ Ահա թե որ թիմերը կմրցեն այսօր. «C» խումբ՝ «Ռեալ» (Իսպանիա)-«Դինամո» (Ուկրաինա), «Բավարիա» (Գերմանիա)-«Ռոսենբորգ» (Նորվեգիա), «D» խումբ՝ «Լացիո» (Իտալիա)-«Օլիմպիկ» (Ֆրանսիա), «Ֆեյենոորդ» (Հոլանդիա)-«Չելսի» (Անգլիա)։ Վաղը իրենց հարաբերությունները կպարզեն հետեւյալ թիմերը. «A» խումբ՝ «Բարսելոն» (Իսպանիա)-«Հերթա» (Գերմանիա), «Պորտո» (Պորտուգալիա)-«Սպարտա» (Չեխիա), «B» խումբ՝ «Մանչեսթր յունայթեդ» (Անգլիա)-«Ֆիորենտինա» (Իտալիա), «Բորդո» (Ֆրանսիա)-«Վալենսիա» (Իսպանիա)։

Առայժմ 16 թիմերից միայն 2-ը՝ «Բարսելոնն» ու «Բավարիան» են ապահովել իրենց մասնակցությունը հաջորդ փուլին։ Մյուս 6 թիմերը հայտնի կդառնան վերջին տուրերում։

Հինգշաբթի օրը պայքարի մեջ կմտնեն նաեւ ՈՒԵՖԱ-ի գավաթի խաղարկության քառորդ եզրափակչի մասնակիցները։ Այս փուլում «Արսենալը» (Անգլիա) կընդունի «Վերդերին» (Գերմանիա), «Սելտան» (Իսպանիա)՝ «Լանսին» (Ֆրանսիա), «Մալյորկան» (Իսպանիա)՝ «Գալաթասարային» (Թուրքիա), «Լիդսը» (Անգլիա)՝ «Սլավիային» (Չեխիա)։

ԲՌՆՑՔԱՄԱՐՏ

Օլիմպիադայի երկրորդ ուղեգիրը

Գերմանիայի Հալլե քաղաքում անցկացվեց բռնցքամարտի միջազգային խոշոր մրցաշար, որը նաեւ ընտրական բնույթ ուներ. այստեղ խաղարկվում էին Սիդնեյի օլիմպիական խաղերի եւ եվրոպայի առաջնության ուղեգրեր։

Մասնակիցների թվում էին նաեւ Հայաստանի 9 ներկայացուցիչներ։ Նրանցից 5-ը պայքարեցին օլիմպիադային, 4-ը՝ աշխարհամասի առաջնությանը մասնակցելու իրավունքի համար։

Սիդնեյի օլիմպիադայի ուղեգրեր վիճարկող մեր բռնցքամարտիկներից միայն վանաձորցի Վախթանգ Դարչինյանը (51 կգ քաշային կարգ) կարողացավ հաջողության հասնել։ Նա մտավ եզրափակիչ՝ դրանով իսկ հասնելով բաղձալի նպատակին։ Այսպիսով, Դարչինյանը հայաստանցի երկրորդ բռնցքամարտիկն է, որը հանդես կգա Սիդնեյի օլիմպիական խաղերում։ Հիշեցնենք, որ մինչ այդ նման իրավունք նվաճել էր երեւանցի Արամ Ռամազյանը (54 կգ)։

Վերջինս այս անգամ եվրոպայի առաջնության ուղեգիր վիճարկողների թվում էր։ Եվ ուրախությամբ փաստենք, որ ե՛ւ Ռամազյանը, ե՛ւ 60 կգ քաշային կարգում հանդես եկած Արթուր Գեւորգյանը (Երեւան) աշխարհամասի առաջնությանը մասնակցելու իրավունք ստացան։ Երկուսն էլ իրենց քաշային կարգերում գրավեցին երկրորդ տեղը։

Այժմ Հայաստանի երեք բռնցքամարտիկներ՝ Արթուր Գեւորգյանը, Արմեն Սարգսյանը (63,5 կգ) եւ Ավետիք Աբրահամյանը (75 կգ) հանդես կգան Անգլիայի Լիվերպուլ քաղաքում անցկացվելիք մրցաշարում, որտեղ օլիմպիադայի ուղեգրեր կխաղարկվեն։

ԳԵՂԱՍԱՀՔ

Գրավեցին 17-րդ տեղը

Օբերստդորֆում (Գերմանիա) անցկացվեց գեղասահքի աշխարհի պատանեկան առաջնությունը, որին 67 երկրների 240 մարզիկներ մասնակցեցին։

Հայաստանից այս մրցումներում հանդես եկավ Մարիա Կրասիլցեւա-Արտյոմ Զնաչկով սպորտային զույգը։ Մարզիչ Վլադիմիր Զախարովի սաները 28 զույգերի պայքարում գրավեցին 17-րդ տեղը։ Ինչպես ասաց Հայաստանի գեղասահքի ֆեդերացիայի նախագահ Սամվել Խաչատրյանը, այժմ մեր հավաքականի ներկայացուցիչները պատրաստվում են մասնակցելու ամսվա վերջին Ֆրանսիայի Նիս քաղաքում սկսվող աշխարհի մեծահասակների առաջնությանը։ Նախատեսվում է, որ Հայաստանից այստեղ հանդես կգան հինգ գեղասահորդներ։

ՇԱԽՄԱՏ

Երկու հաղթող գերմրցաշարում

Ավարտվեց Իսպանիայի Լինարես քաղաքում անցկացված գրոսմայստերական գերմրցաշարը։ Այն չափազանց ուժեղ կազմ էր հավաքել եւ բացառիկ բարձր ՖԻԴԵ-ի դասակարգման սանդղակով 21-րդ կարգ ուներ։ Լինարեսում հանդես եկան վեց շախմատիստներ՝ Գարրի Կասպարովը, Վլադիմիր Կրամնիկը, Ալեքսանդր Խալիֆմանը (բոլորը՝ Ռուսաստան), Վիշվանաթան Անանդը (Հնդկաստան), Ալեքսեյ Շիրովը (Իսպանիա) ու Պետեր Լեկոն (Հունգարիա), որոնք պայքար մղեցին երկու շրջանով մրցաշարում։

Ավարտից դեռ մի քանի տուր առաջ պարզ դարձավ, որ հաղթողի կոչման հավակնորդները երկուսն են՝ Կասպարովը եւ Կրամնիկը։ Այդպես էլ ի վերջո եղավ. տանելով երկուական հաղթանակ եւ ութական հանդիպում ավարտելով ոչ-ոքի, նրանք 10 հնարավորից վաստակեցին 6-ական միավոր եւ բաժանեցին առաջին-երկրորդ տեղերը։ Մրցաշարի մյուս չորս մասնակիցները չկարողացան խուսափել պարտությունից, չորսն էլ վաստակեցին 4,5 միավոր եւ բաժանեցին երրորդից վեցերորդ տեղերը։ Մրցաշարի հաղթողին որոշելու համար սկզբում որոշվեց մեծաղադրամ նետել։ Բայց կազմակերպիչներն ու շախմատիստները հրաժարվեցին այդ մտքից՝ համարելով, որ «գիր» ու «արծիվի» միջոցով նման հարց լուծելը անլուրջ գործ է։ Հետո որոշվեց կայծակնային պարտիաներ անցկացնել երկու շախմատիստների միջեւ, բայց այս տարբերակն էլ մերժվեց։ Կազմակերպիչները որոշեցին եւ Կասպարովին, եւ Կրամնիկը մրցաշարի հաղթող հռչակել։ Իսկ ինչպե՞ս լուծվեց միակ առաջին մրցանակի հարցը։ Շատ «պարզ»։ Կասպարովը բարի կամք դրսեւորեց եւ հրաժարվեց դրանից հօգուտ Կրամնիկի։ Կազմակերպիչները, լրագրողները, շախմատասերներն ըստ արժանվույն գնահատեցին աշխարհի ուժեղագույն շախմատիստի այս վեհանձնությունը։

ԲԱԺԻՆԸ ՎԱՐՈՒՄ Է ՌԱԶՄԻԿ ԱՎԱԳՅԱՆԸ

Նախորդ համարում տպագրված մրցանակային խաչբառի պատասխանները

Ուղղահայաց

1. Կոճափայտ։ 2. Կոմանդոր։ 3. «Քաղաք»։ 4. Նունուֆար։ 5. Մաշիր։ 6. Վերադաս։ 7. Սկրաս։ 8. Մազարինի։ 9. Պազոլինի։ 18. Անլոռ։ 19. Բալախնա։ 20. Կարայան։ 21. Կադոծ։ 22. Ոսկոր։ 23. Տարոն։ 25. Մազոզ։ 26. Նաման։ 27. Այրան։ 32. Ալեհավաք։ 33. Երախակալ։ 35. Ալաջալով։ 36. Արամասար։ 38. Արտաշատ։ 39. Աշտանակ։ 42. «Փողոց»։ 44. Բերան։ 45. Մաճառ։

Հորիզոնական

4. Նոսով։ 10. Ժողովածու։ 11. Երկրաբան։ 12. Նշտար։ 13. Կատարածու։ 14. Արաբախոս։ 15. Ծարավ։ 16. Նարդի։ 17. Ֆիլիպ։ 18. Արաբեսկ։ 21. Կտորտուք։ 24. «Արմինիա»։ 28. Դեկոր։ 29. «Լավանդա»։ 30. Գումար։ 31. Սարենզո։ 34. Ազգական։ 37. Սակարան։ 40. Կեռաս։ 41. Մասակ։ 43. Տաբաս։ 46. Նազարովա։ 47. Արազարար։ 48. Շիրին։ 49. Մակարովա։ 50. Ամազոնաս։ 51. Տոնիկ։

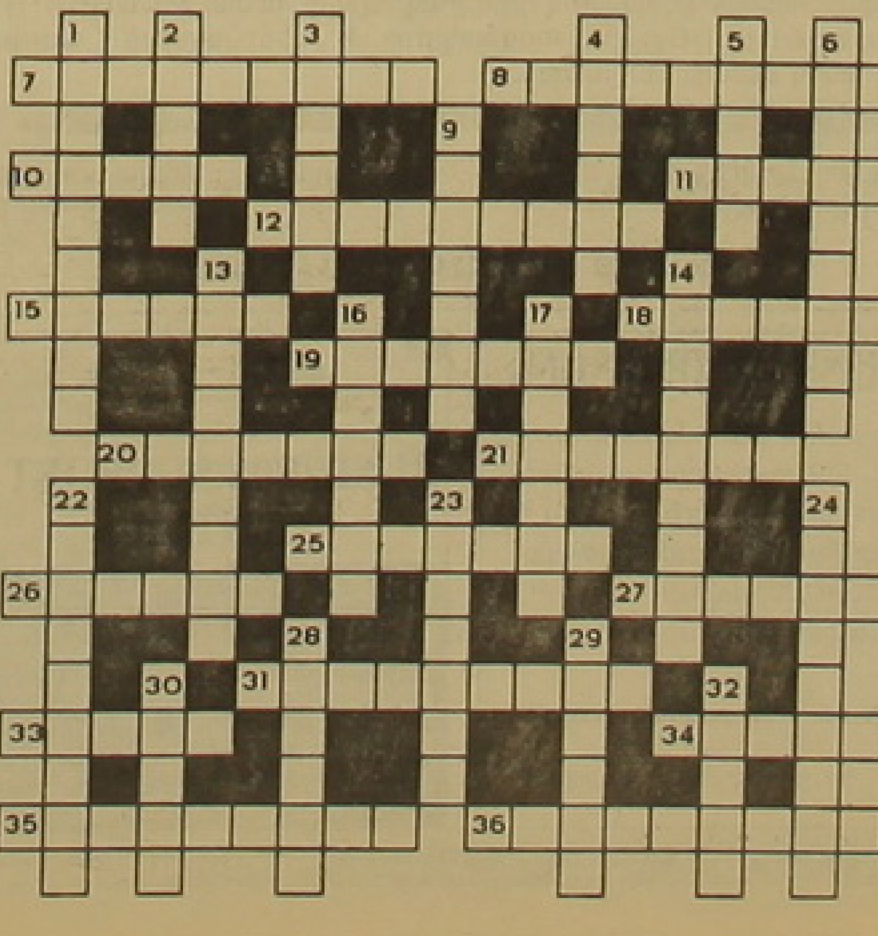

ԽԱՉԲԱՌ

Ուղղահայաց

1. Ռուս բանաստեղծ, թարգմանիչ։ 2. Քաղաք Սեւ ծովի ափին։ 3. Վերածննդի դարաշրջանի իտալացի գեղանկարիչ, ճարտարապետ։ 4. Ուռուցքի տեսակ։ 5. Կովկասում ապրող ժողովուրդ։ 6. Սարգ Հայաստանում։ 9. Լույսի ուժի միավորը։ 13. Բեռլիոզի ստեղծագործություններից։ 14. 14-16-րդ դդ. եվրոպայում մշակույթի մեջ տեղի ունեցած մեծ փոփոխություն։ 16. Արյան մակարդումը կանխող նյութ։ 17. Ռուս կինոասդ։ 22. Ագռավների ընտանիքի թռչուն։ 23. Օծանելիքի արտադրության մեջ օգտագործվող հոտավետ բույս։ 24. Հայ լեզվաբան։ 28. Կրային բաղադրությամբ նստվածքային ապար։ 29. Կինո, ...։ 30. Խաղողի հյութից եփած դոշաբ։ 32. Լարային կսմիթավոր երաժշտական գործիք։

Հորիզոնական

7. Հայ պատմավեպ։ 8. Քաղաք Գերմանիայում, որը հայտնի է իր ցնցող դաստիարակությամբ։ 10. Գյուղ Հայաստանում, Թումանյանից հարավ-արեւելք։ 11. Դյումայի թագուհի հերոսուհին։ 12. Շրջանի եզրագիծը։ 15. Ըստ Աստվածաշնչի Աբրահամի որդին, որին հայրը պետք է զոհաբերեր Եհովա աստծուն։ 18. 6 էլեկտրոդով էլեկտրոնային լամպ։ 19. Ֆրանսիացի կոմպոզիտոր, դիրիժոր։ 20. Հայ դերասան։ 21. Մաշտեղազգիների ընտանիքի խոտաբույս։ 25. Ռուս կինոդերասան։ 26. Ոտքով բացված ճանապարհ։ 27. 1904-1907 թթ. ստեղծված պետությունների դաշինք։ 31. Քարի տեսակ։ 33. Ռազմական հին պաշարողական գործիք։ 34. Ձայլամի տեսակ։ 35. Շարժվող սառույցի բնական կուտակում։ 36. Ժանեմի իսկական ազգանունը։

Կազմեց Է. ԱՎԵՏԻՍՅԱՆԸ

Մրցանակային հաջորդ խաչբառը կտպագրվի «Ազգի» մարտի 18-ի համարում։

Փորձեք լուծել, եւ արժեքավոր մրցանակը Ձե՛րն է։

ՄԻՋԱԶԳԱՅԻՆ

Թեհրանում մահափորձ բարեփոխամետ Սայիդ Հաճարյանի դեմ

ԵՐԵՎԱՆ, 13 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: Կիրակի առավոտյան Թեհրանի քաղաքապետարանի շենքի առջեւ զինյալ 2 մոտոցիկլետավորներ մոտ տարածությունից կրակել են բարեփոխամետ ու «Սոբհ էմրուզ» օրաթերթի գլխավոր խմբագիր Սայիդ Հաճարյանի վրա: Ըստ «Իռնա» գործակալության, հարձակվողներին հաջողվել է փախչել, իսկ Հաճարյանը մինչ այժմ գտնվում է կոմայի մեջ: Բժիշկները նրա վիճակը կայուն են համարում:

«Ամերիկայի ձայն»-ի հաղորդմամբ, Հաճարյանը Թեհրանի քաղաքային խորհրդի անդամ է, թերթի գլխավոր խմբագիր, Խաթամիի մերձավոր դաշնակիցը եւ մեծ դեր է կատարել վերջին խորհրդարանական ընտրություններում բարեփոխականների հաղթանակի գործում: Խաթամին դատապարտել է այդ հարձակումը՝ բնորոշելով որպես ազատության թշնամիների կողմից կատարած ահաբեկչություն եւ կոչ է արել ամեն ջանք գործադրել հանցագործության բացահայտման համար:

«Ազատություն» ռադիոկայանի հաղորդմամբ, նախկինում Հաճարյանը զբաղեցրել է Իրանի հետախուզական նախարարության փոխնախարարի պաշտոնը եւ առաջիկայում պետք է դատվեր այն մեղադրանքով, որ իր թերթում հրապարակել էր գաղտնի նյութեր՝ կապված 1998 թ. մահափորձերից սպանված այլախոհների մասին:

Կարս-Թբիլիսի երկաթուղու կառուցման համար կպահանջվի 2 տարի

ԹԲԻԼԻՍԻ, 13 ՄԱՐՏ, ՄՆԱՐՔ: Այս շաբաթ կկայանա Թբիլիսի-Ախալքալաք-Կարս երկաթուղու կառուցման նախագծի իրացման գծով վրաց-թուրքական համատեղ աշխատանքային խմբի նիստ, հաղորդել է Թուրքիայի տրանսպորտի եւ հաղորդակցության նախարար Էնիս Օքսուզը:

Նրա ասելով, հանդիպման ընթացքում նախատեսվում է քննարկել նախագծի իրացման ֆինանսական եւ տեխնիկական հարցերը: Նախագծի շրջանակներում նախատեսվում է կառուցել 125 կմ երկարությամբ նոր երկաթգիծ երկու երկրների տարածքում, ինչպես նաեւ վերակառուցել Վրաստանի տարածքում գոյություն ունեցող ճանապարհի 160 կմ հատվածը:

Էնիս Օքսուզը հաղորդել է, որ նախագծի ընդհանուր արժեքը կազմում է 600 մլն դոլար, որից 400 մլն բաժին է ընկնում թուրքական կողմին, իսկ 200 մլն դոլար՝ վրացական կողմին: Թուրքիան իր կողմից պատրաստ է ֆինանսավորել շինարարությունն իր տարածքում: Ուսումնասիրվում է Վրաստանի տարածքում երկաթուղին փոխադրումների ծավալների ավելացման երաշխիքով կառուցելու հնարավորությունը:

Թուրքիայի տրանսպորտի եւ հեռահաղորդակցության նախարարը նշել է, որ շինարարությունն սկսելու շուրջ համաձայնագրի կնքման դեպքում նախագիծը կավարտվի երկու տարում:

Գորբաչովն իր աջակցությունն է հայտնել Վլադիմիր Պուտինին

ԵՐԵՎԱՆ, 13 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ - ԱԶԱՏՈՒԹՅՈՒՆ: Նախկին ԽՍՀՄ առաջին նախագահ Միխայիլ Գորբաչովը հիմնել է Սոցիալ-դեմոկրատական կուսակցություն, որի հիմնադիր ժողովը կայացավ մարտի 11-ին Մոսկվայում: «Այժմ անհրաժեշտ է որդեգրել նոր կուրս՝ նպատակ ունենալով պաշտպանել ոչ թե խոշոր կապիտալի կամ բյուրոկրատիայի, այլ բնակչության շահերը», ասել է Գորբաչովը ու հայտարարել, թե պետության լիազորությունները պայմանավորում է անհրաժեշտությունը, իսկ ինքնակառավարման սահմանները՝ հնարավորությունները: Խոսելով կայանալիք ընտրությունների մասին, Գորբաչովն իր աջակցությունն է հայտնել ՌԴ նախագահի պաշտոնակատար Վլադիմիր Պուտինին:

ԱՄՆ պաշտպանության նախարարը Վիետնամում

ՎԱՇԻՆԳՏՈՆ, 13 ՄԱՐՏ, ՆՈՅՅԱՆ ՏԱՊԱՆ: ԱՄՆ պաշտպանության նախարար Ուիլյամ Քոհենը Վիետնամում բանակցություններ է վարում երկրի ղեկավարության հետ հարցերի լայն շրջանակի շուրջ: Սա ամերիկյան պաշտպանության նախարարի առաջին այցն է վիետնամական պատերազմի ավարտից 25 տարի հետո: Ինչպես ասել է Վիետնամում ԱՄՆ դեսպանը, այս այցը առաջընթաց քայլ է երկու երկրների հարաբերություններում եւ որ երկու կամ երեք տարի առաջ անկարելի էր նման այցի մասին մտածել անգամ: Ու. Քոհենը հայտարարել է, որ պետք է մտածել ապագայի մասին, այլ ոչ թե անցյալի, եւ որ անհրաժեշտ է դնել ավելի սերտ ռազմական կապերի հիմքերը: Նա հայտարարել է նաեւ, որ Վաշինգտոնի համար գլխավոր հոգսն է գտնել երկու հազար ամերիկյան զինծառայողների աճյունները, որոնց մարմինները չեն գտնվել:

Կիբեռնետիկ հանցանքներին նվիրված խորհրդաժողով

Մայիսին Փարիզում տեղի կունենա կիբեռնետիկ հանցանքներին նվիրված միջազգային խորհրդաժողով: Դրա կազմակերպիչները «Մեծ ութնյակի» պետություններն են, համանախագահները՝ Ֆրանսիան եւ Ճապոնիան: Խորհրդաժողովին կմասնակցեն պետական իշխանությունների եւ մասնավոր հատվածի ներկայացուցիչներ: Հանդիպման կազմակերպումը Ֆրանսիայի ԱԳՆ շրջիկ դեսպան Պիեռ Շարասի առաջին միջոցառումներից մեկն է: Շարասի պարտականությունն է հետեւել համակարգչային կազմակերպված հանցանքների հետ կապված գործերի ընթացքին:

«ԷՔՍՊՐԵՍ»

Հայաստանի ամերիկյան համալսարան

Հայաստանի ամերիկյան համալսարանը սկսում է 2000-2001 ուսումնական տարվա ընդունելությունը՝ **մագիստրոսի** կոչում շնորհող հետեւյալ ծրագրերով.

- **ԱՐԴՅՈՒՆԱԲԵՐԱԿԱՆ ՃԱՐՏԱՐԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ ԵՎ ՀԱՄԱԿԱՐԳԵՐԻ ԿԱՌԱՎԱՐՈՒՄ**
- **ԻՐԱՎԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ**
- **ԳՈՐԾԱՐԱՐ ՂԵԿԱՎԱՐՈՒՄ**
- **ՔԱՂԱՔԱԳԻՏՈՒԹՅՈՒՆ**
- **ԱՆԳԼԵՐԵՆԻ ԴԱՍԱՎԱՆԴՈՒՄ ՈՐՊԵՍ ՕՏԱՐ ԼԵԶՈՒ**

Բարձրագույն կրթությունը եւ անգլերենի լավ իմացությունը պարտադիր են:

Մարտի 25-ին, ժամը 11⁰⁰-ին, հրավիրում ենք ՀԱՀ-ի մեծ դահլիճ՝ մասնակցելու **բաց դռների օրվան:**

Փաստաթղթերի ընդունման վերջին ժամկետն է **ապրիլի 17-ը, ժամը 15⁰⁰-ը:**

Տեղեկությունների համար դիմել՝ Երեւան, Մարշալ Բաղրամյան 40, 19 սենյակ:

Հեռ.՝ 27-16-29

USAID

AED

Academy for Educational Development

ԱՄՆ միջազգային զարգացման գործակալությունը (USAID) եւ Կրթական զարգացման ակադեմիան (AED)

տեղեկացնում են

տնտեսական թեմաներով գրող լրագրողներին, որ «Անցման շրջանի տնտեսությունների հիմնախնդիրները» զեկուցումների շարքի հերթական հանդիպումը տեղի կունենա **մարտի 17-ին, ժամը 11:30-ին,** Թեքեյան կենտրոնում *(Խանջյան 50)*:

Հանդիպմանը կմասնակցեն

ՀՀ առողջապահության եւ սոցիալական ապահովության փոխնախարար

Ատոմ Եսայանը,

Համաշխարհային բանկի տեղական փորձագետ

Վարդան Գեւորգյանը

Թեման՝ **«Սոցիալական քաղաքականության բարեփոխումներ. կրթության, առողջապահության եւ կենսաթոշակային ծառայությունների ապահովման գործընթացներում ոչ կառավարական ոլորտի դերը»:**

Հանդիպումից հետո՝ ժամը 13:30-ին, տեղի կունենա տնտեսական եւ իրավաբանական թեմաներով գրող լրագրողների համար **Քեմոնիքս Ինթերնեյշընըլի** կազմակերպած սեմինարների շարքի անդրանիկ թեմայի ներկայացումը:

«Դրամաշնորհների ծրագրերի գործարկման հիմունքներն ու իրավական դաշտը»

թեմայով հանդես կգա Քեմոնիքս Ինթերնեյշընըլի դրամաշնորհների ծրագրի ղեկավար

Դավիթ Սանդուխչյանը

ՀԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹՅՈՒՆ

«Մեսախ» ՓԲԸ հայտարարում է Ե-1-9 շոգեկաթսա մոնտաժելու մրցույթ, որին կարող են մասնակցել համապատասխան լիցենզիա ունեցող կազմակերպությունները:

Հասցեն՝

Երեւան, Սեբաստիայի փող. 37

Հեռախոսներ՝

77-20-62, 77-66-19

BSC Business Support Center

Սայաթ-Նովա պ. 24Ճ, Երեւան 375002, Հայաստան, Հեռ./ֆաքս՝ 151934, 528279, 528054, 563064, 7182 (fax), bsc@bsc.am, www.bsc.am

BUSINESS SUPPORT CENTER

- Գործարար խորհրդատվություն
- Գործարար դասընթացներ
- Շուկայի խթանում եւ տեղեկատվություն
- Գործարար օրենսդրության խորհրդատվություն

ՀԵՌՈՒՍՏԱԾՐԱԳՐԵՐ

14 մարտ

9.00 Տոմար
9.20 Հեռուստասերիալ «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»
10.15 Իմ տունը
10.20 Մանուկի կրպակ
10.30 Բոհեմ
11.05 Գ/ֆ «Սիրո բանաձեւը»
12.30 Ժողովրդական երգեր
12.40 Բարի ախորժակ
13.00 Հայլուր
13.20 Ռուբիկոն+
17.00 Հայլուր
17.20 Սեզամ, բացվիր
18.00 Սերիալ «Սուրճ կնոջ բուրմունքով»
19.00 1 լուր
19.10 Հեռուստալոտո
20.00 Շրջադարձ
20.25 Արտակարգ ալիք
20.35 Տունտունիկ
21.00 Հայլուր
21.40 Պեմֆիտա
21.55 Գ/ֆ «Աղամանդե ոստիկանը»
23.40 Հայլուր
00.00 Կեսգիշերային ճեպընթաց
01.00 Ռուբիկոն+

ԱՐՄԵՆԻԱ

11.00 Անգլերենի դասընթացներ
11.20 Շաբաթվա օրը
12.00 Օրվա մամուլ
12.20 TV խանութ
12.25 Մուլտ-շոու
12.55 TV խանութ
13.00 Բլից
13.30 Գ/ֆ «Ունիվերսալ զինվորը»
15.15 TV խանութ
15.25 Կենդանիների կյանքից
16.15 Գ/ֆ «Ֆիրման»
18.40 Մուլտիպլիկացիոն ֆիլմ
19.30 Ժամը
19.55 Ավտոսրահ Մոտոր-2000
20.00 Դու երգում ես
20.30 Բլից
21.00 Շաբաթվա օրը
21.40 Օրվա մամուլ
22.00 Ժամը
22.30 Գ/ֆ «Սոլեդին վիճակ»

7.00 Բարի առավոտ
7.20 Ընտրություններ-2000
10.00 Նորություններ
10.15 Սերիալ «Քնքուշ բույն»
16.00 Նորություններ
16.20 Մուլտսերիալ «Ուրվական որսորդները»
16.45 Ամեն ինչ հնարավոր է
17.00 «Պատանի գլադիատորները» «Լեռան արքան» ծրագրում
17.25 Մինչեւ 16 եւ բարձր
18.00 Սերիալ «Քնքուշ բույն»
19.00 Նորություններ
19.25 Ընտրություններ-2000
19.30 Ծիծաղի համաճարակներ
19.55 Փնտրում եմ քեզ
20.40 Սերիալ «Սահարեր ուժ»
21.45 Բարի գիշեր, երեխաներ
22.00 Ժամանակ
23.00 Սերիալ «Դիմակայում»
00.05 Վավ. սերիալ «Տասը տարի, որ...»
00.50 Նորություններ
01.10 Նշանավոր մարդկանց կյանքը. Բորիս Պոկրովսկի
01.40 Գ/ֆ «Ծննդավայրից Դոլասի արկածները» (1-ին մաս)

НТВ

7.00, 7.30, 7.45, 8.00, 8.30, 8.45, 9.00, 9.30 Այսօր առավոտյան
7.15, 9.10 Սպորտ
7.20, 8.15, 19.40 Քրեական
7.35, 8.50 Մեծ փողեր
7.50, 9.15, 18.25 Պատար
8.20 «Կարդինալային լինելը»
8.35 Մուլտֆիլմ
9.45 Հետաքրքիր կինո
9.55 Հույժ գաղտնի
11.00, 13.00, 15.00, 17.00, 20.00, 23.00 Այսօր
11.25 Մեկ օր
11.55 Հասկացիր ինձ
12.25 Բնագետի ճանապարհորդությունները
13.30 Հին հեռուստացույցը հիշում է. «Հանդիպման վայրը փոխել չի կարելի»
15.30 «Հանրագումար» Վիկտոր Շենդերովիչի հետ
15.50 Մեր նախամարդկանց մասին նամակներ
17.35 Սերիալ «Լոյիսը եւ Քլարկը. Գերմարդու նոր արկածները»
18.25 Հետաքրքիր կինո
18.50 Սերիալ «Սանսեթ Բիչի սերն ու գաղտնիքները»
20.40 Օրվա հերոսը
21.50 Ժողովրդի ձայնը
23.35 Ֆուտբոլ. չեմպիոնների լիգա. «Ռեալ» (Մադրիդ)-«Դինամո» (Կիեւ)
01.35 Այսօր կեսգիշերին
02.00 Գ/ֆ «Ամերիկյան բիզնեսը»

РТР

7.00, 8.00, 9.00, 10.00 Լուրեր
7.20-10.20 Բարի լույս, Ռուսաստան
9.25 Հերթապահ բաժանմունք
9.40 Ընտանեկան նորություններ
10.20 Քվանտային բժշկագիտություն
10.30 Հեռուստախաղ «Արենա սպորտ»
11.00 Հոմեոպաթիա եւ առողջություն
11.15 Սերիալ «Գնչուհին»
12.00 Սերիալ «Սանտա Բարբարա»
13.00 Հերթապահ բաժանմունք
13.30 Մոսկվա-Մինսկ
14.00, 18.00, 21.00, 01.00 Լուրեր
14.25 Հեռուստախաղ «Կանանց քաղաք»
15.05 Սերիալ «Մեր մարգարիտ»
15.50 Սերիալ «Վայրի հրեշտակը»
16.40 Երկխոսություններ կենդանիների մասին
17.35 Խանութ բազմոցի վրա
18.20 Աշտարակ
18.50 Գ/ֆ «Վաբանկ-2»
20.25 «Կլոր սեղան»
21.45 Գ/ֆ «Կոկետկայի խաբեությունը» (2-րդ սերիա)
22.45 Կինոյի ժամ. Ալեքսանդր Աբդուլովը, Իգոր Կվաշան «Կենդանի դիակը» ֆիլմում

ՄԱՀԱԶԴ

Վախճանվել է
Ստեփան Խաչատուրի ԽԱՉԱՏՐՅԱՆԸ

Թաղումը Շահումյանի Սուրբ Մարիամ Աստվածածին եկեղեցուց մարտի 15-ին, ժամը 14⁰⁰-ին

«Տիգրան Մեծ» հրատարակչության տպարան. Երեւան-23, Արշակունյաց 2. Գրանցման թիվ 65. Դասիչ 69150. Պատվեր 1220. Տպաքանակը՝ 4000. Ստորագրված է տպագրության՝ 13. 03. 2000. Գինը՝ 100 դրամ